

LETO XXIV. Stev. 13
 IZDAJA IN TISKA
 CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
 PODJETJE
 -LJUDSKA PRAVICA-
 DIREKTOR PODJETJA
 LEV MODIC
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 List izhaja vsak dan razen
 petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

-LJUDSKA PRAVICA-
 USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
 1934 - MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK - OD OSVOBODITVE
 DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 - OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI 2 -BORBO-

ZADNJE ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS TRETJEGA SKLICA

Zagotoviti stalno rast življenjskega standarda je naloga, ki so ji podrejene vse druge

Oba zbora Ljudske skupščine sta sprejela predlog perspektivnega plana in družbenega plana za leto 1958

Ljubljana, 15. jan. — Oba zbora Ljudske skupščine LRS sta se danes zbrala na zadnje zasedanje sedanjega sklicanja Ljudske skupščine. Oba zbora sta na skupni seji najprej poslušala obrazložitev predloga perspektivnega plana, ki jo je v imenu Izvršnega sveta gospodarskega razvoja za leto 1958, ki jo je podal v imenu Izvršnega sveta tovariš Tone Bole. Na ločenih sejah sta oba zbora obravnavala in sklepala o obeh predloženih predlogih in jih brez večjih sprememb soglasno sprejela. Zbor proizvajalcev je razen tega sprejel predlog odloka o tem, kateri zakon, odloki in ukazi LS LRS in bivšega prezidija LS LRS so logični in veljavni. O predlogu tega odloka ter o predlogu zakona o znanstvenih zavodih, prenehali veljati. O predlogu tega odloka o predlogu zakona o znanstvenih zavodih, o predlogu odloka o spremembah odloka o Slovenskem narodnem gledališču, o predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča v Ormožu, o predlogu odloka o potrditvi sprememb in dopolnitvah statuta okrajnih odborov za leto 1958, o potrditvi Republiškega zbora bo poslušal tudi zaključno poročilo odbora za predloge in pritožbe, nakar bosta oba zbora razpravljala in sklepala o republiškem proračunu. Na koncu bo Ljudska skupščina sklepala še o svojem razpustu.

Iz obrazložitve Viktorja Avblja

V svoji obrazložitvi je zastopnik Izvršnega sveta LRS Viktor Avblj najprej orisal osnovne smernice našega sedanjega gospodarskega sistema, ki so bistveno vplivale na vsebino predloženega plana. Med drugim je dejal, da je gnotni položaj podjetij kakor tudi posameznika vedno bolj odvisen od več ali manj uspešnega celotnega gospodarjenja, od proizvodnosti dela, kvalitete proizvodnje in proizvodnih stroškov, pa od realizacije na tržišču. Enaka merila, ki veljajo za obratno podjetja za družbo, omogočajo pravičnejše nagajevanje. Dejstvo, da z zaostankom dohodka v obratno z družbo razpolaga podjetje samo in ga svobodno deli na plače in v sklade, praktično odpravlja administrativne intervencije državnih organov. Dejstvo, da so proračunski dohodki ljudskih odborov odvis-

ni od osebnih prejemkov prebivalstva, tesneje povezuje občine z gospodarskimi uspehi njihovih podjetij, hkrati pa predstavlja živo zanimanje prebivalstva in gospodarskih organizacij, kolikšna bodo sredstva komunne, in kako se bodo ta sredstva uporabljala. Navidezno protislovje interesov bo vodilo k vse večji splošni kontroli in sodelovanju prebivalstva pri izvajanju komunalnih in gospodarskih nalog ter vseh tistih dejavnosti, ki so temelj za povečanje življenjskega standarda.

Razdelitev sredstev v petletnem planu je vsklajena z zveznim planom in resolucijami Zvezne ljudske skupščine ter ima za cilj predvsem skladnejši gospodarski razvoj v prihodnjih letih, dalje intenzivnejše sodelovanje s tujino ter zagotovitev stalne rasti življenjskega standarda.

Večanje osebne potrošnje je odvisno od dejanskih uspehov v proizvodnji

Zagotoviti stalno rast življenjskega standarda, je naloga, ki so ji podrejene vse druge, zlasti pa obseg in struktura proizvodnje, stabilizacija gospodarstva in tržišča, investicijska politika ter razvoj družbenega standarda, je dejal tovariš Avblj. V preteklosti je — razen 1957. leta — življenjski standard zlasti po letu 1952 stagniral, ali pa zelo počasi rasel. Vzdrževanje takšnega stanja bi utegnilo imeti škodljive posledice na gospodarski razvoj sam, zlasti če upoštevamo, da je bila življenjska raven zaradi preveč enakomerno razdeljenih dohodkov tudi sama preveč enakomerna, in ni upoštevala konkretnih zaslug posameznikov in kolektivov v proizvodnji v ostalih družbenih dejavnostih. To pa je hromilo večjo dejavnost in pogojevalo uravnilovske težnje. Tudi v novi ureditvi je to še vedno odprto vprašanje, vendar imajo delovni kolektivi možnost s pravičnim nagajevanjem bistveno spremeniti notranjo delitev dohodka. Nato je tovr. Avblj dejal, da je v skladu z rastojo proizvodnosti predvideno tudi 7 do 8 odstotno povečanje povprečnih plač. Iz doseženih izkušenj je znano, da so v minulosti vplivale na realnost plač predvsem cene kmetijskih pridelkov. Zato so se hitreje večali osebni prejemki kmečkega prebivalstva. Ker se bo v prihodnje ta odnos oblikoval na temelju dejanskih proizvodnih uspehov, je vnaprej predvideno hitrejše večanje osebne potrošnje v mestih kakor na vasi.

Administrativno zadrževanje cen ni nič manjše zlo kot neupravičeno podraževanje

Na realizacijo predvidene rasti osebne potrošnje, realnih plač ter družbenega standarda imajo odločilen vpliv tržne razmere. S tem pa ni rečeno, da naj bodo stabilne cene posledica administrativnih posegov. Nivo cen mora biti v skladu z izvajanjem ekonomskih in političnih nalog. Vzdrževanje cen na isti ravni, zlasti če bi za to uporabili administrativne ukrepe, lahko prav tako škoduje kot neupravičeno poviševanje cen. Nekateri ukrepi, ki jih predvidevamo v bližnji prihodnosti, bodo nedvomno prinesli tudi spremembe v cenah. Predvsem bodo sprostiti cene ti-

štirim predmetom, za katere so sedaj najvišje cene določene. Nasprotovanje temu bi zadrževalo neekonomskne odnose na tržišču in v proizvodnji in tako onemogočalo izpopolnjevanje našega gospodarskega sistema, pomenilo bi pa tudi vzdrževanje ostankov administrativnega vodenja gospodarstva. Prav nadaljnje odpravljanje teh ostankov v okviru možnosti in pogojev lahko izdatno podpre uspešno izvajanje zadanih nalog, predvsem pa privede do pravičnih odnosov glede formiranja materialnih sredstev tam, kjer so bile proizvodne naloge najuspešneje opravljene. Vprašanje pa je, kdaj in s kakšnimi ukrepi je moč preiti k svobodnejšemu oblikovanju cen, ne da bi s tem prizadeli osnovne naloge perspektivnega razvijanja našega gospodarstva.

Državna administracija mora čim racionalneje poslovati

»Del proračunske potrošnje, ki je vezan na družbeni standard (izdatki za funkcioniranje prosvetne in zdravstvene službe, socialnega varstva, proračunskih investicij itd.), mora vsekakor imeti prednost. Nasprotno pa je potrebno zavestno onemogočiti nadaljnje kvantitativno večanje državne administracije, saj izdatki za njo skoro dosegajo nivo, ki je v tem planu predviden za leto 1961. Izboljšanje državne administracije naj bo doseženo predvsem z boljšo organizacijo dela in boljšo kvalifikacijsko strukturo državnih uslužbencev.

Postopno odpravljati gospodarske neskladnosti

Gospodarske neskladnosti se očitujejo zlasti v zaostajanju družbenega standarda, kmetijske proizvodnje in uslužnostnih dejavnosti. V tem je glavni vzrok zaostritve življenjskih razmer v mestih in industrijskih središčih. Zato je plan postavil v ospredje predvsem pospešen razvoj omenjenih gospodarskih panog.

Predvideno približno 8-odstotno povprečno letno večanje družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka ne bo temeljilo toliko na novih investicijah kot na boljšem izkoriščanju obstoje-

čih proizvodnih zmogljivosti, na večji proizvodnosti dela, odpravi ozkih grl ter izboljšanju proizvodnega procesa. Predvsem se predvideva izdatna rast kmetijske proizvodnje, katere vrednost naj bi rastla povprečno z 11,5 odstotka na leto.

»Kljub podobnim pogostim ugotovitvam, je nadaljeval tovariš Avblj, »pa so nova investicijska sredstva čisto uporabljali tako, da so neskladnosti v razvoju še povečavali. Od tod želje, naj bi ta plan predstavljaval obvezno razdelitev investicijskih sredstev na posamezna področja. To pa je vsekakor naloga družbenih planov ljudskih odborov in razvojnih planov gospodarskih organizacij, ki naj vsak za svoje področje prilagode konkretno investicijsko politiko splošnim razvojnim smernicam.«

Osnovno pri bodočem investiranju je najracionalnejša uporaba sredstev ne glede na njihov izvor. Spričo tega bo možen razvoj nekaterih manj razvitih področij v Sloveniji s tem, da bodo tam razvijali tiste proizvodne zmogljivosti, ki bodo lahko izkoriščale velike možnosti zaposlitve nekvalificiranih delavcev, ne da bi se s tem zaostrovali stanovanj-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z večerajšnje seje Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

TRGOVINSKI SPORAZUM Z MADŽARSKO

Blagovna menjava

v letošnjem letu bo znašala 20 milijonov dolarjev

Budimpešta, 15. jan. (Tanjug) Nocoj so bila v Budimpešti zaključena jugoslovansko-madžarska pogajanja in podpisan protokol o blagovni menjavi v letu 1958.

V teku pogajanj sta bila določena kontingent in seznam blaga za menjavo v vrednosti okoli 20 milijonov dolarjev v vsaki smeri. Jugoslavija bo dobavljala Madžarski lesne proizvode, kemične in nekovinske surovine in proizvode, železno rudo, proizvode barvastih kovin, vino, tobak, konopljo, blago za široko potrošnjo, stroje in električno energijo, Madžarska pa bo dobavljala Jugoslaviji gumijaste proizvode, žvepleno kislino, kemične in farmacevtske surovine in preparate, meril-

ne, kontrolne in medicinske instrumente, radijske žarnice in dele, tiskarski material, povoje, vagonске dele, belo surovo železo, valjani material, olinje, mast, živo govedo, umetna gnojila, tekstil, blago za široko potrošnjo, stroje, pristaniške naprave in prometna sredstva.

Sprejemi pri predsedniku republike

Beograd, 15. jan. (Tanjug) Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne v Belem dvoru sprejel direktorja Muzeja moderne umetnosti v Parizu, francoskega književnika Jeana Cassouja. Na sprejemu je bil tudi predsednik Komisije za kulturne stike s tujino Marko Ristič.

Predsednik republike je danes dopoldne v Belem dvoru sprejel novega čilškega poslanika v Jugoslaviji Enrique Bernsteina, ki mu je izročil poverilna pisma. Na sprejemu so bili tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike Joža Vilfan in šef protokola državnega sekretariata za zunanje zadeve Dalibor Soldatič.

Predsednik republike je danes dopoldne sprejel tudi indijskega veleposlanika Radžašvara Dajala.

UDELEŽENEC ZENEVSKEGA SESTANKA

Faure se zavzema za sprejem Bulgaminovih predlogov

Pariz, 15. jan. (Tanjug) Bivši predsednik francoske vlade Edgar Faure je danes pozval zahodne države, naj sprejmejo Bulgaminove predloge o sestanku vodilnih državnikov Vzhoda in Zahoda. »V sovjetskih predlogih vsaj na prvi pogled ni nič takšnega, kar bi se ne zdelo pametno. Deželam, ki zares hočejo mir, lahko takšen sestanek ne glede na to, ali nam je kdo od predlaganih udeležencev bolj ali manj všeč, samo koristi.« Faure, ki se je udeležil konference »velikih štiri« v Ženevi leta 1955, je obsojal negativne odgovore zahodnih vlad na Bulgaminove predloge. »Čemu smo se toliko časa bali vojne, zakaj naj bi se zdaj bali miru. Čemu naj bi se upirali novim pogajanjem in čemu ustvarjamo proceduralne težave, ko pa so pogajanja med Vzhodom in Zahodom neogibna stvar. Po-

gajanj v nobenem primeru ne smemo zavrniti, marveč jih moramo spodbuditi in pospešiti.« je zaključil Faure.

Bulgamin Nehruju

Moskva, 15. jan. (TASS) Sovjetski veleposlanik v Indiji Ponomarenko je 11. januarja obiskal predsednika indijske vlade Nehruja in mu izročil poslanico predsednika sovjetske vlade Bulgamina. V njej je poudarjeno, da je imel Nehru dočela prav, ko je v svoji izjavi z dne 12. decembra lani poudaril, da svet čedalje bolj spoznava, da lahko politika bladne vojne in kopičenja orožja za množično uničevanje samo privede do pustošenja in uničenja nestetih milijonov človeških življenj, kakršnega zgodovina še ne pomni.

Glede predlagane konferenec zunanjih ministrov Bulganin meni, da bi imela manj možnosti, da doseže zaželene sadove in da bi utegnila povzročiti nove ovire za sklicanje sestanka predsednikov vlad. Po mnenju sovjetske vlade naj bi na konferenci predsednikov vlad obravnavali vprašanja, kakor so prenehanje poskusov z atomskim orožjem, opustitev misli na uporabo tega orožja, vzpostavitev cone brez atomskega orožja v Evropi in druga važna mednarodna vprašanja.

Posvetovanja pred odgovorom

Pariz, 15. jan. (Reuter) Stalni svet Atlantske zveze si je danes nadalje prizadeval vskladiti odgovore zahodnih dežel na Bulgaminove predloge. Doslej so odgovore poslane samo ZDA in Francija. Danes bodo v stalnem svetu prebrali besedilo odgovora ministrskega predsednika Macmillana. Dobro poučeni krogi

Zemljak pri Pittermannu

Dunaj, 15. jan. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Jože Zemljak je bil danes dopoldne pri podpredsedniku avstrijske vlade dr. Pittermannu in se zadržal z njim v razgovoru.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 16. januarja
 Pretežno oblačno vreme z manjšimi razjasnitvami v nižinah in večjimi v višjih legah. V Primorju bo le delno oblačno. Temperature ponoči od -3 do 0, v višjih legah do -6. V Primorju 8, najvišje dnevne med 0 in 4, v Primorju 12° C.

GOVOR KANCLERJA ADENAUERJA V ZAHODNONEMŠKEM RADIU

Nepopustljivo stališče

do Bulgaminovih predlogov je presenetilo zahodnonemške politične kroge

Bonn, 15. jan. (Tanjug) Preden je odgovoril sovjetskemu premieru Bulganinu na dve pismi in memorandum, ki jih je prejel decembra in januarja, je zahodnonemški kancler Adenauer nocoj v govoru po radiu povedal svoje

Hammarskjöldov obisk v Londonu

New York, 15. jan. (Reuter) Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je danes z letalom odpotoval v London, kjer bo imel razgovore z zunanjim ministrom Selwynom Lloydom. V uradnem poročilu o tem je rečeno samo, da bosta izmenjala misli o vprašanjih, ki se tičejo OZN. Kakor menijo, bosta govorila predvsem o razorožitvi.

Alžirce bodo izgnali domov

Pariz, 15. jan. (Reuter) Francoska vlada je sklenila izgnati v Alžirijo vse nezaposlene Afričane, ki živijo v Franciji.

menje o najvažnejših vprašanjih, ki jih načenjajo sovjetski dokumenti. V glavnem se je dotaknil možnosti sklicanja konferenec na najvišji ravni, nemškega problema in načrtov o upostavitvi brezatomske cone v Srednji Evropi.

Govorec o prvem vprašanju, je izrazil mnenje, da s samim sklicanjem konference ne bi bilo nič »storjenega«, ker bi njen eventualni neuspeh imel za posledico poslabšanje položaja v svetu. Ta predlog bi po Adenauerjevi sodbi lahko sprejeli samo s pogojem, da bo število udeležencev omejeno in da z diplomatskimi pogajanjmi najprej ugotove, da so možnosti za sporazum.

Adenauer je ponovno zavrnil sovjetsko stališče o nemškem vprašanju, trdeč, da pomeni predlog konference med dvema nemškima državama odklonitev možnosti združitve Nemčije. »S takim predlogom,« je naglasil Adenauer, »se ne moremo nikakor in nikoli strinjati.«

Adenauer je zavrnil tudi načrte o ustanovitvi brezatomske

cone ter izrazil mnenje, da je takšna cone pri današnjem stanju tehnike in po izkušnjah z nevtralnostjo iz pretekle vojne »nesmiselna«. Za Adenauerja bi upostavitve take cone pomenila celo »konec Atlantske zveze«, »konec svobode Zahodne Evrope« in »konec nemške svobode«.

Ocenjujoč pisma premiera Bulganina v celoti, je Adenauer izrazil mnenje, da v bistvu predstavljajo »velik manever« in »propagandno potezo, v kateri ni mogoče videti poskusa, da bi dosegli sporazum med Vzhodom in Zahodom.«

Po nocojšnjem Adenauerjevem govoru v zahodnonemških političnih krogih ne dvomijo v to, da bodo takšna stališča tudi jedro odgovora, ki ga bo Bonn v kratkem poslal na pisma premiera Bulganina. Čeprav politični krogi v Bonnu niso računali, da bodo sprejeti vsi ali večina sovjetskih predlogov, je nocojšnje docela negativno stališče zahodnonemškega kanclerja o teh vprašanjih presenetilo celo tiste kroge, ki so od tega govora najmanj pričakovali.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Delitev dohodka v kolektivu vse bolj aktualen problem

Izhodišče za sestavo družbenega plana za leto 1958 so gospodarski uspehi v minulemu letu, to je v prvem letu izvajanja perspektivnega plana za obdobje 1957. do 1961. leta — Iz poročila člana Izvršnega sveta LRS Toneta Boleta

Član Izvršnega sveta LRS Tone Bole, ki je na popoldanskem zasedanju Ljudske skupščine poročal o predlogu družbenega plana Slovenije za leto 1958, je uvodoma na kratko analiziral važnejše gospodarske rezultate v preteklem letu. Zatem je v glavnih podatkih prikazal predvideni porast posameznih gospodarskih panog v letošnjem letu, pri čemer je omenil nekatere naloge, ki jih bomo morali izvesti, da bomo izpolnili plan.

Osnovna slabost dohodka v kolektivu je objektivna, Gre za objektivnost meril, ki jih uporabljamo v plačilnem sistemu, to so tarifne postavke, norme in premije. Tov. Bole se je posebno zadržal pri premijah, ki vse bolj dobivajo značaj dopolnilnih plačil in torej postajajo korektivni napaki v tarifnih pravilnikih in normah.

PROBLEMI PREMIJ

V prvem polletju preteklega leta je bilo v Sloveniji porabljenih za izplačilo premij dve sto milijonov dinarjev, kar je 2,4 %

je ta potrošnja tudi v letošnjem letu, temelj gospodarske politike, vendar bo neprimerno bolj povezana z gospodarskimi rezultati. Ne gre za določanje mej, do katerih sme oziroma mora iti zasluge v gospodarstvu, ampak za to, da se dajo dejanske možnosti za povečanje zasluge na osnovi gospodarskega uspeha. Ta uspeh pa seveda mora obstajati. Delitev dohodka v kolektivu postaja vse bolj aktualen problem, posebno še v sedanjem sistemu.

Osnovna slabost dohodka v kolektivu je objektivna, Gre za objektivnost meril, ki jih uporabljamo v plačilnem sistemu, to so tarifne postavke, norme in premije. Tov. Bole se je posebno zadržal pri premijah, ki vse bolj dobivajo značaj dopolnilnih plačil in torej postajajo korektivni napaki v tarifnih pravilnikih in normah.

skupnega za plače uporabljene zneska v industriji. Pri tem pa je treba poudariti, da so bile te premije izplačane zelo različno, saj je najnižja izplačana premija v preteklem letu znašala 6 din, najvišja celotna premija pa kar neto 524.000 din. V nekaterih podjetjih je tako uveljavljanje premij ustvarilo takšne odnose, da lahko trdimo, da so take premije škodljive za gospodarjenje v podjetju in je bolje, da jih ni. Posledice takšnega stanja so zavisti, intrige; z eno besedo, v kolektivu se ustvarja vzdušje, ki je vse prej kot ustvarjalno in tovariško.

NEKATERE NEGOSPODARSKE INVESTICIJE MORAMO ODLOŽITI

Dokaj podrobno je tov. Bole razložil tudi predlog o investicijski potrošnji. Pri tem je med drugim dejal, da negospodarske investicije v doseganih letih niso zadoščale za nujne potrebe, posebno za šolstvo in zdravstvo, ki jih prelagamo na poznejši čas. Dejaj je, da bomo morali za reševanje najnujnejših potreb poiskati druge možnosti, s katerimi smo že v preteklih letih deloma reševali take probleme, na primer s posojili iz družbenih investicijskih skladov in s posojili iz stanovskega sklada, in sicer s tistim delom, ki se lahko uporabi za komunalno izgradnjo.

Na podlagi ocenjenih razpoložljivih sredstev računamo, da bodo celotna investicijska vlaganja brez investicijskega vzdrževanja dosegla višino okrog 60 milijard dinarjev, kar bo približno ustrezalo investicijskim vlaganjem v letu 1957.

Potem ko je tov. Bole navedel nekatere podatke o predvidenih investicijah v letošnjem

letu, je kritično ocenil pripravljene gospodarskih organizacij, ki navadno šele takrat začno sestavljati elaborate, ko so razpisani natečaji za kredite. Tako se podjetja teh natečajev ne morejo udeležiti in na primer na XVI. natečaju za rekonstrukcijo podjetij, za proizvodnjo gradbenega materiala na XX. natečaju za gozdne komunikacije in na natečaju za turistične in hotelske objekte ni bilo predloženih niti toliko zahtev za kredite, kolikor je bilo sredstev v centralnem investicijskem skladu, namenjenih v te svrhe.

Konec svojega poročila je tov. Bole prikazal v glavnih obrisih še predvidene proračunske izdatke in dohodke. Pri tem je poudaril, da bomo morali za večje proračunske izdatke iskati dopolnilne vire v dohodkih, ki jih občine samostojno predpisujejo.

SESTANEK ZVEZNE KOMISIJE ZA UPORABO RADIOAKTIVNIH IZOTOPOV V MEDICINI

Lepi uspehi v diagnostiki

in zdravljenju raznih oblik raka ter boleznih krvi

Beograd, 15. jan. (Tanjug) — Pod predsedstvom člana ZIS dr. Pavla Gregoriča se je sestala danes zvezna komisija za uporabo radioaktivnih izotopov v medicini in zaščitno pred radioaktivnim sevanjem. Na sestanku so obravnavali poročila o delu v letu 1957 in program dela za letošnje leto.

Poudarili so, da je v vseh republikah v razmeroma kratkem času dokaj napredovalo delo za uporabo radioaktivnih izotopov v diagnostične in terapevtske namene in za zaščito pred radioaktivnim sevanjem.

V Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju imamo zdaj središča, ki so že precej stari za povezavo dela raznih fakultet in drugih ustanov, ki so se

že ukvarjale s to vrsto uporabe izotopov. Za praktično uporabo radioaktivnih izotopov v medicini so storili največ v središčih v Beogradu in Ljubljani. Največ poskusov so napravili z radioaktivnim jodom, fosforom in zlatom. Lepe uspehe so dosegli v diagnostiki in zdravljenju raznih oblik raka pa tudi obolenj ščitne žleze ter raznih boleznih krvi.

Letos pa bodo delali tudi poskuse s kobaltom, kar bo omogočilo mnogo močnejše obsevanje raznih oblik raka kakor z rentgensko terapijo. Za delo središč v republikah je letos zagotovljenih 110 milijonov dinarjev iz sredstev zvezne komisije za jedrsko energijo. S tem denarjem in pa s prispevki republik bo moč povečati uporabo radioaktivnih izotopov in uveljaviti praktične ukrepe za zaščito pred radioaktivnim sevanjem. Vse to gradivo bo urejeno v zakonskih predpisih, kar bo ena najvažnejših nalog komisije v letošnjem letu.

Na sestanku so tudi sklenili razširiti delo za izločanje kadrov v raznih ustanovah za jedrsko

energijo, ki jih že imamo. Letos bomo imeli poseben seminar za naše učne kadre, ki se ukvarjajo z uporabo jedrske energije v medicini, poleti pa tečaj, ki ga bodo obiskovali strokovnjaki iz tujine, predvsem iz malih in nerazvitih dežel. Komisija je dala več pobud za tesnejše medsebojno sodelovanje v središčih v republikah ter za njihovo povezovanje z jedrskimi inštituti.

Vida Tomšičeva med litostrojskimi komunisti

Ljubljana, 15. jan. — Danes zvečer je bila v litostrojski dvorani letna in predkongresna konferenca aktivna Zveze komunistov Litostroja. Razen predstavnikov ljudske oblasti in množičnih organizacij je konferenci prisostvovala tudi organizacijska sekretarka ZKS Vida Tomšičeva. O delu aktivna Zveze komunistov v Litostroju je poročal sekretar aktivna Jože Jager, v tehnični razpravi, ki je poročila sledila, pa je spreporočila komunistom Litostroja tudi Vida Tomšičeva. V daljšem govoru se je Vida Tomšičeva dotaknila glavnih nalog Zveze komunistov v zvezi z novimi gospodarskimi instrumenti in z nadaljnjim razvojem našega gospodarstva.

Iz obrazložitve Viktorija Avblja

predloga perspektivnega in družbenega plana za leto 1958

(Nadaljevanje s 1. strani)

ski in komunalni problemi. Važen poudarek gre v teh predelih tudi hitrejšemu razvoju kmetijstva.

Prioriteta, ki jo priznavamo nadaljnjemu razvoju neindustrijskim gospodarskim panogam, seveda ne more zmanjšati pomena, ki ga ima v našem celotnem gospodarstvu industrija. Tovariš Avbelj je dejal, da se bo v razdobju petletnega plana povečala celotna industrijska proizvodnja za 48 odstotkov in bo leta 1961

trikrat tolikšna, kot je bila leta 1947.

POGLOBITEV SODELOVANJA KMETOV Z ZADRUGAMI

Poseben pomen v perspektivnem planu je dobil napredek kmetijstva. Predvidena vrednost kmetijske proizvodnje se bo povečala za okrog 75 odstotkov na enega aktivnega kmetkega prebivalca. Vrednost tržnih presežkov pa bo porasla za 100 odstotkov, kar bo bistveno vplivalo na stanje notranjega tržišča in povečalo izvozne možnosti. Izvedba tega nalog bo možna predvsem v okrepitvi socialističnega sektorja na vasi ter v boljšem izkoriščanju njegovih kapacitet. Treba bo izkoristiti vse možnosti za pridelovanje tistih kmetijskih proizvodov, ki so jih doslej nudila tržišča skoraj le izključno zasebna kmetiška gospodarstva. Z jasno orientacijo na povečanje celotne proizvodnje in na uvajanje polindustrijske proizvodnje bo še jasneje kot do sedaj poudarjena prednost modernega kmetijstva.

Enotnost socialistične akcije na vasi bo izvedena preko sodelovanja kmeta z zadrugo. Predvideno je, da bo v petletnem razdobju zadržana kooperacija urednična na več kot polovici njihovih in travnatih površin.

Nato je tov. Avbelj v kratkem orisal osnovne razvojne smeri tudi zaostale gospodarske dejavnosti. Svojo obrazložitve je zaključil z ugotovitvijo, da so lankijski gospodarski uspehi presežili planska predvidevanja. »To nam po eni strani olajšuje izvedbo predvidenih nalog v naslednjih štirih letih, zlasti na področju proizvodnje in osebne potrošnje, po drugi strani pa to dejstvo v prihodnje zastruje vprašanje splošne potrošnje, ki je lani nesorazmerno porasla.«

Seja republiškega zbora

Po uvodnih formalnostih je Republiški zbor poslušal poročilo gospodarskega odbora o predlogu družbenega plana gospodarskega

razvoja LRS za razdobje od 1957. do 1961. leta, nakar je na skupni seji z Zborom proizvajalcev poslušal obrazložitev k istemu predlogu, ki jo je v imenu Izvršnega sveta podal tovariš Viktor Avbelj.

MLADINA PRED VOLITVAMI Veliko tekmovanje in javna mladinska oddaja

Slovenska mladina se bo aktivno vključila v razgibano predvolilno življenje. S sodelovanjem v najrazličnejših manifestacijah, političnih in tehničnih pripravah na volitve, bo vnovič dokazala vrednost svojih resnih in uspešnih prizadevanj.

Predvolilno življenje pa bodo mladinske organizacije obogatile tudi z akcijami in prireditvami, ki bodo vsaka po svoje zrcalile dejavnosti in uveljavljanje interesov mladih. Med največje prireditve sodi nedvomno veliko tekmovanje in javna mladinska oddaja, ki jih za mlade volivce prirejata Radio-televizija Ljubljana, Centralni komite LMS in uredništvo »Mladine«.

PREDTEKMOVANJA PO OKRAJIH

Najprej bodo mladi preverili svoje znanje na okrajnih tekmovanjih, ki jih prirejata Okrajni komiteji LMS. Na teh predtekmovanjih bodo nastopale tričlanske ekipe, ki bodo odgovarjale na tri pismena vprašanja iz političnega, gospodarskega, kulturno-umetniškega, tehničnega in športnega življenja. Na vsako zastavljeno vprašanje bo odgovarjal po medsebojnem dogovoru eden izmed članov ekipe. Ocenjevalna komisija bo ocenjevala odgovore od nič do deset točk. Najboljša ekipa si pridobi pravico nastopa na osrednji tekmovalni prireditvi v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča.

Pravico do mladinskega tekmovanja imajo vsi okraj, ki prijavijo določeno minimalno število ekip, in sicer Ljubljana in Maribor 15, Celje in Kranj 10 in ostali okraj po 5 ekip. Tekmovanja po okrajih bodo združena z zabavnimi programi.

ZAKLJUČEK NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Okrajna tekmovanja, ki se jih lahko udeležijo mladinci v starosti od 16. do 25. leta in člani Zveze študentov, se bodo zaključila najkasneje do 9. februarja. Osrednje zaključno tekmovanje na javni mladinski oddaji bo 22. februarja v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča. Pravico za to tekmovanje imajo vse prvoplasirane ekipe iz okrajev. Vse nastopajoče ekipe prejmejo nagrado, najboljša pa si pridobi pravico tekmovanja za posebno nagrado, in sicer 90 minut glasbenega programa plesnega orkestra RTL. Osrednje tekmovanje bo pod enakimi pogoji kot okrajna predtekmovanja.

Na zaključni prireditvi bo sodeloval plesni orkester RTL pod vodstvom Bojana Adamiča s svojimi solisti in Frane Milčinski-Ježek.

Zakaj v Ljubljani in ne v Mariboru

K predlogu za preselitev oddeska za tekstilno tehnologijo v Maribor

Okrajni svet za kulturo in prosveto v Mariboru je pred kratkim sklenil predlagati ustanovitve visoke šole za tekstilno tehnologijo v Mariboru oziroma preselitev sedanjega oddeska za tekstilno tehnologijo na fakulteti za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo iz Ljubljane v Maribor. Po mariborskem predlogu bi se ta preselitev sedaj izvedla tako, da bi se najprej tretji letnik tekstinskega oddeska preselil v Maribor. Utemeljujejo pa predlog s tem, da imajo v mariborskem tekstilnem inštitutu potrebne prostore in laboratorije, mimo tega pa dobre strokovnjake. O tem predlogu je »Ljudska pravica« že poročala 6. t. m. Ker gre za važno vprašanje, o katerem je treba slišati tudi mnenje drugih prizadeh, smo se obrnili na oddesk za tekstilno tehnologijo na ljubljanski univerzi in na Združenje tekstilne industrije, kjer so nam povedali v glavnem naslednje.

Predvsem ne gre morda za vprašanje, ki se tiče samo Slovenije. Oddesk za tekstilno tehnologijo v Ljubljani, ki ima zdaj že dva letnika, je bil ustanovljen na pobudo Zvezne industrijske »bornice v sporazumu z Združenjem jugoslovanske tekstilne industrije in je namenjen vzgoji specializiranih tekstilnih inženirjev za vso Jugoslavijo. Sporazum o tem je tudi z Zvezo društev inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Posebna komisija te zveze, ki razpravlja o šolanju kadrov za tekstilno industrijo, je nedavno dala svoje soglasje z udnim načrtom in programom ljubljanskega tekstinskega oddeska. O predlogu, da bi bil oddesk za tekstilno tehnologijo v Mariboru, je že ob ustanovitvi tekstinskega oddeska razpravljala komisija fakultetne uprave, katere člani so bili

profesorji raznih fakultet. Ta komisija se ni strinjala niti z varianto, da bi se nadaljevanje študija od 5. semestra dalje preneslo v Maribor, ker bi tako rešitev terjala znatno večje osebne izdatke za honorarne predavatelje in za potne stroške predavateljev iz Ljubljane in ker bi vojna predavatelj iz Ljubljane v Maribor pomenila zanje izgubo časa in napor, ki ga prizadej trajno ne bi mogli držati. K temu je treba še omeniti, da bi se morali študentje, ki bi prv dva letnika študirali v Ljubljani, voziti v Ljubljano na izpite za predmete, ki so jih poslušali v Ljubljani.

Se manj pride v poštev popolna preselitev v Maribor. Treba je namreč vedeti, da imajo slušatelji tekstinskega oddeska, zlasti v prvih dveh letnikih, za veliko število predmetov predavanja skupaj s slušatelji drugih oddeskov in fakultet. Ob popolni preselitvi tekstinskega oddeska v Maribor bi moral torej oddesk za vse te predmete imeti svoje predavatelje ali pa bi se morali predavatelji voziti iz Ljubljane v Maribor in slušateljem oddeska tam posebej predavati.

So pa še drugi momenti, ki govorijo v prid Ljubljane. Res ima Tekstilni inštitut v Mariboru lepe laboratorije in številne aparature, ki pa so več ali manj zastarele v primerjavi z opremo tekstinskega oddeska v Ljubljani. Primerne bi bile za pedagoške namene, ne pa tudi za znanstveno raziskovalno delo. Predvsem pa mariborski laboratoriji ne bi zadoščali za izvedbo udnega programa, ker potrebuje oddesk laboratorij za 140 delovnih mest, medtem ko je v laboratorijih mariborskega inštituta na razpolago le 24 delovnih mest, in še to le popoldne. Ljubljanski oddesk za tekstil-

no tehnologijo ima že sedaj v prvem letniku 232 študentov, od tega skoraj polovico iz drugih republik. Ko pa bo imel oddesk vse štiri letnike, je računati z najmanj 400 študenti. Razen tega ima Ljubljana, zlasti za znanstvena raziskavanja v okviru diplomskih del, na razpolago dragocene aparature na drugih fakultetah in inštitutih univerze, kakor tudi na inštitutih Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki se že sedaj izkoriščajo pri diplomskih delih študentov tekstinskega oddeska.

Oddesku so potrebne seveda tudi delavnice. Dokler pa oddesk teh nima, se bo naslonil na delavnice pravkar zgrajenega Tekstilnega tehnika v Kranju. Za praktično delo pa ima na razpolago tudi industrijo v okolici Ljubljane, ki sicer ni tako močna kot v Mariboru, zato pa je mnogo pestrejša. Tako ima Ljubljana v svojem zaledju vrsto tovarn, kakršnih v okolici Maribora ni (lan, konoplja, pletilstvo, dekorativne tkanine, klubiki, polsti itd.). V Kamniku je vrhu tega eksperimentalna kralnica mariborskega tekstinskega inštituta.

Pa še nekaj besed o prostorih in strokovnjakih, ki jih ima na razpolago Maribor. Morda prostori mariborskega tekstinskega inštituta s predavalskimi res niso ustrezno zasledeni. To pa predvsem zaradi tega, ker so bili ti prostori zgrajeni za industrijsko tekstilno šolo, ta pa je bila v korist inštituta uklicjena. Slav Mariboru pa bi bila nujno potrebna tekstilna šola, predvsem za vzgojo tekstinskega mojstrskega kadra, ki ga še nimamo. Kar pa se tiče strokovnjakov, ki jih ima Maribor in bi prišli v poštev za predavatelje, naj je omenimo, da je oddesk za tekstilno tehnologijo v Ljubljani že razpisal mesta za predavatelje, pa se je izmed mariborskih strokovnjakov javil samo eden. Vzrok je očitno v tem, da mariborski strokovnjaki pač bolje zaslužijo pri projektiranju in izdelavi investicijskih elaboratov v okviru tekstinskega inštituta, ki se v glavnem ukvarja s to dejavnostjo.

Razumna pobuda

Predsednik nizozemske Delav-
ske partije Evarp Vermer je ne-
davno izjavil, da se je njegova
stranka izrekla za pogajanja z
Indonezijo. To je največja nizo-
zemska stranka, ki pripada vlad-
ni koaliciji in katere član je tudi
predsednik nizozemske vlade Vil-
jem Dres. In vendar se vlada po-
te izjavi v politiki nizozemske
vlade ni nič spremenilo. Njeno
nesodobno gledišče je do kraja
zaostrijo spor med Nizozemsko in
Indonezijo zaradi Zahodnega Iri-
ana. Človek je dobil vtis, da tudi
Nizozemska ne bi dosegla zažele-
nega uspeha. Na zahodne dežele
pa Nizozemska v primeru more-
bitnega gospodarskega bojkota ne
more računati.

Kaj ji torej ostane po vsem
tem razen poti sporazuma? Edino
indonezijske gospodarske težave,
ki so nastale zaradi sekvenciacije
nizozemskega premoženja in la-
djevja ali pa poskus, da bi raz-
bila enotnost Indonezije, ki ima
določene korenine v ostankih fev-
dalizma in zaostalosti. Nizozemska
vlada pa bi delala račun brez
krčmarja, če bi se odločila za
takšne ukrepe. Vsak, kdor je od-
slej podcenjeval notranje sile ne-
razvitih dežel, je moral to svojo
napako drago plačati. Narodi, ki
še jemljejo svojo usodo v last-
ne roke, so pripravljene na velike
žrtve, kadar čutijo, da gre za boj
za njihovo neodvisnost.

Edina alternativa, ki je še
ostala nizozemski vladi in ki
ustreza tudi koristim splošnega
miru in koristim obeh dežel, je
da poravnata spor v zadevi Za-
hodnega Iriana sporazumom ob
razumevanjem za probleme Indo-
nezije so za nizozemsko vlado
samoodločbe.

VIDIKI USTAVNE REFORME V FRANCIJI

Slabo znamenje za Gaillarda

Vendar za sedaj ni nevarnosti za vlado

(Od našega dopisnika)

Pariz, 15. januarja

Felix Gaillard je dobil sinoči
še en močan argument za ustav-
no reformo. Prvi dan zasedanja
po dvotedenskih počitnicah je
skupščina spravela v nevarnost
trdnost vlade. S svojo sinočno
interpelacijo nekega poslanca za
zvišanje pokojnin bivšim borcem
je zbrala desnico, središče in le-
vico ter tako ogrozila proračun-

no sklenil ohraniti ugled vlade
v vprašanju proračuna in gladko
zavrnil zahtevo skupščine, načel
vprašanje zaupnice in povezal
vprašanje ustavne reforme z
usodo svoje vlade.

Malo je upanja, da bo skup-
ščina ostala pri svoji zahtevi in
vrгла vlado. Trenutek za to bi bil
izbran slabo: Jean Monet se po-
gaja v Ameriki za posojilo 400
milijard frankov, ki je Franciji

niče več se pred javnim mne-
njem ne bo mogel upirati refor-
mam. Toda nihče, ki odkritosrč-
no ne želi revizije ustave, se tu-
di ne strinja s spremembami vo-
lilnega sistema. Reforma, ki bi to
uresničila, je pogoj za stabiliza-
cijo vlade, in takšna reforma bi
zboljšala stike med skupščinski-
mi skupinami. Velike stranke bi
požrle male. Sedanje politične
formacije bi izginile in se umak-
nale novim.

Nemir, ki je zajel vse stran-
ke in vse poslance, se lahko
spremeni v nerazpoloženje na-
sproti Gaillardu. S svojimi pred-
logi o reformi lahko vsakdo za-
pusti Burbonsko palačo. Poslan-
ci ne bodo jutri spodmaknili
stola, na katerem za sedaj še
dokaj trdno sedi radikalni prv-
vak, pač pa je to nevarno zna-
menje nečesa, kar bi se utegnilo
zgoditi. To je tudi znamenje bo-
dočih sporov, oblaček, ki napo-
veduje nevihto.

B. Pešić

Prekinitev pogajanj

Pariz, 15. jan. (Tanjug). Fran-
coska vlada je danes sklenila, da
bo prekinila vsa pogajanja s Tu-
nizijo, ki so se bila začela pred
tremi tedni in na katerih naj bi
uredili sporna vprašanja voja-
škega, političnega in gospodar-
skega značaja ter sklenili pogod-
bo o zvezi. Tako je vlada pri-
krat močno popustila desničar-
jem, prizadevajoč si, da bi se iz-
ognila nevarnosti morebitne kri-
ze ob jutrišnjem glasovanju o
zaupnici.

Razgovori neogibni

London, 15. jan. (Tanjug).
Laburistični »Daily Herald«
piše v današnji številki, da so
po mnenju ameriškega zunaj-
njega ministrstva razgovori na
najvišji ravni s Sovjetsko
zvezo neogibni kljub temu, da
vsebuje Eisenhowerjev odgo-
vor na Bulganinovovo pismo
vrsto pogojev. Časnik se skl-
čuje na pooblaščenec kroge v
New Yorku in poudarja, da
razgovorov ne bodo odlagali
dalj od letošnjega poletja.

NOVA FAZA PETROLEJSKE BITKE

Naglo prodiranje

enot alžirske osvobodilne vojske proti petrolejskim vrelcem v Sahari

Pariz, 15. jan. (Tanjug). Na ju-
govzvodna področja Alžirije so
danes v naglici poslali močne
francoske okrepitve, da bi za-
ustavili naglo prodiranje enot
alžirske osvobodilne vojske proti
petrolejskim področjem v Sahari
ter črti Hasi-Mesaud-Tugurt-
Philippeville, od koder prevažajo
nafto do Sredozemlja. Francoski
štab je pred tremi tedni poslal
na ta področja 15 bataljonov pa-
dalcev in legionarjev s področja
mesta Alžira.

Srditi spopadi med Alžirci in
Francoski so čedalje številnejši,
predvsem na širnih vzhodnih
področjih med sredozemsko oba-
lo in severnim pasom Sahare. Do
najnovejšega premeščanja fran-
coskih sil pa je prišlo zaradi
uporniških napadov minulo sobo-
to, v katerih je imel francoski
pehotni odred izredno hude iz-
gube. Spopad se je vnel v obme-
nem pasu nasproti Tuniziji in
francoska vlada je takoj ostro
protestirala pri tuniškem pred-
sedniku Burgibi zaradi »sodelo-
vanja z alžirskimi uporniki.

Francosko poveljstvo v Alžiru pa
do danes še ni objavilo nobenih
podrobnosti o bitki, v kateri je
padlo 15 francoskih vojakov. Tu-
niška vlada je francoske obdol-
žitve najdoločneje zavrnila.

Uradna francoska poročila za-
trjujejo, da je padlo v zadnjih
12 dneh nad 800 borec in da so
Francoski zaplenili »doslej naj-
večje količine« težkega in lah-
kega avtomatskega orožja.

Britanija zahteva izjemen položaj v Organizaciji za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC)

Pariz, 15. jan. (Reuter). Danes
se je v Parizu sestel odbor Or-
ganizacije za evropsko ekonomsko
sodelovanje (OEEC) za svobodno
trgovinsko cono. Odbor bo zasedal
dva dni, sejam pa bo pred-
sedoval britanski minister Maul-
ding. Razpravljali bodo o poveza-
vi širše svobodne trgovinske cone,
v katero bi bilo vključenih vseh
17 članic OEEC, s Skupnim tr-
gom, v katerem je vključenih 6
dežel tako imenovane Male Ev-
rope. Med članicami OEEC pa so
nasprotja glede načina povezave
teh dveh načrtov. Trenja so naj-
večja med Francijo in Veliko
Britanijo. Francija namreč za-
vrta britanski načrt, po kate-
rem naj bi Velika Britanija svo-
bodno prodajala svoje pridelke
v deželah Skupnega trga, medtem
ko bi britanski kmetijski trg ostal
hkrati zaprt za izvoz francoskih
pridelkov ali pa bi bil zaščiten
z visokimi carinami. Britanska
vlada tudi neče privoliti v druge
obveznosti glede delovne sile in
prometa, ki so jih sprejele deže-
le Male Evrope. Pričakujejo, da
bo Francija danes sprožila svoje
nasprotno predloge. Proti britan-
skemu načrtu so tudi Italija, Bel-
gija in Nizozemska.

OCENA HRUŠČEVA

nekaterih aktualnih dogodkov

Moskva, 15. jan. (TASS). —
Današnja »Pravda« objavlja in-
tervju prvega sekretarja SZ Hru-
ščeva z urednikom revije »Dansk
Folketir«, glasila mladinske or-
ganizacije Danske Sinbekom. Na
urednikovo vprašanje, ali bi na-
mestitev atomskih raket na Dan-
skem in Norveškem znatno ško-
dovala stikom med skandinav-
skimi deželami in SZ je Hruščev
odgovoril, da to drži. Pripomnil
je, da bi bile skandinavske de-
žele s tem izpostavljenе maščev-
vanju, pa tudi ostale dežele Se-
verne Evrope bi se znašle pred
veliko nevarnostjo, ker bi se
utegnila atomska vojna razširiti.
Na vprašanje, ali bi s pred-
sednikom vlade Bulganinom spre-

jel vabilo, naj obišče skandinav-
ske dežele, je Hruščev odgovoril,
da je bilo že prej izraženo ugodno
gledišče glede obiska sovjetskih
državnikov na Danskem, Šved-
skem in Norveškem in da je
vprašanje datuma takšnega obiska
stvar dogovora med zainteresira-
nimi vladami.
Tretje vprašanje se je nana-
šalo na izstrelitev sovjetskih
umetnih satelitov. Urednik je
vprašal Hruščeva, ali je to teme-
ljiito spremeniio ravnotežje sil
med socialističnimi in zahodnimi
deželami. Hruščev je odgovoril,
da izstrelitev sovjetskih satelitov
predvsem kaže velike uspehe So-
vjetske zveze v razvoju znanosti
in tehnologije.

SADOVI ERHARDOVIH POZIVOV Z NACISTIČNIM PRIZVOKOM

Odpor proti oborožitvi

(Od našega posebnega dopisnika)

Bonn, 15. jan. — Poziv mini-
stra za gospodarstvo Erharda, naj
delavci »prispevajo k obrambi
Zahoda« s tem, da bi delali eno
uro več na teden, je naletel na
neposredni in več posrednih od-

Za miroljubno poravnavo

Amsterdam, 15. jan. (AP).
Nad 70 uglednih nizozemskih
javnih delavcev, med njimi več
znanih socialistov in drugih, je
zahtevalo od nizozemske vlade,
naj sproži nove predloge o pogaj-
anjih, na katerih bi poravnali
spor med Indonezijo in Nizo-
zemsko.

govorov. Kakor je bilo moč tudi
pričakovati, je vodstvo zahodno-
nemških sindikatov obeležilo Er-
hardov poziv za poskus, da bi s
podaljšanjem delovnega časa do-
bili denar za finansiranje oboro-
ževanja. Mimogrede Erhardu kot
ministru za gospodarstvo bero
lekcijo iz nacionalne ekonomije,
češ da po posledica podaljšanja
delovnega časa manjša storilnost,
kot vicekanclerju pa še lekcijo iz
zgodovine, ki je podobne ukrepe
zabeležila tik pred vojno v naci-
stični Nemčiji. In naposled z za-
skrbjenostjo ugotavljajo najno-
vejše naraščanje števila brezpo-
selnih v Zahodni Nemčiji.

Razen tega neposrednega je
dobil Erhard tudi več posrednih

odgovorov na svoj res nepriča-
kovani poziv, naj ljudje delajo
več za oboroževanje. Napoveda-
nih je že več stavk, vrsto drugih
pa še pričakujejo. Najbolj zmo-
mirljiva je pač napoved mnogih
stavk in prometnih uslužbencev v
raznih mestih. Gre namreč za
stavke, ki bi utegnile napraviti
na javnost najgloblji vtis.

V Münchenu je prišlo včeraj
do trirne prometne stavke. Te
tri ure so zadostovale, da je zbu-
dila stavka zaskrbljenost med
prebivalstvom, ki takšnih prizor-
ov že desetletja ni videlo. Za
jutri so napovedane še večje
stavke v Frankfurtu, kjer bo
stavkalo kakih 10.000 delavcev
javnih služb. Te stavke so naj-
večjega pomena ne samo zaradi
odmeva v najširši javnosti, mar-
več tudi zato, ker so naperjene
v tem primeru tudi proti določeni
državni politiki. Sedanje stavke,
ki jih vodi sindikat delavcev jav-
nih služb, so prvi odločnejši od-
govor zahodnonemških delavcev
na politiko oboroževanja in na
Erhardov poziv, naj bi delavci
privolili v podaljšanje delovnega
časa.

Sovjetski kredit za Indonezijo

Džakarta, 15. jan. (Reuter) In-
donezijska vlada je danes spreje-
la ponudbo SZ, ki je Indoneziji
ponudila kredit v znesku 100 mi-
lijonov dolarjev. O tem vladnem
sklepu bo odločal še indonezijski
parlament.

Mnogo gre naših ljudi čej mejo
tudi iz Avstrije in nasprotno.
Vsi vemo, je dejal jugoslovanski
delegat na koncu, da je na
svetu žal še mnogo beguncev.
Zato nika ne iščimo političnih
beguncev, kjer jih ni. S tem ne
le spravljamo v težaven položaj
ljudi, o katerih je govora, marveč
povzročamo tudi nepotrebne te-
žave deželam, ki begunce spreje-
majo.

Pot od Prage do Karlovih Varov se
vije po gričevnati pokrajini, ki je znana
svetu kot zibelka hmeljarstva. Kvaliteta
hmelja, ki uspeva okrog Zateca, daje slo-
ves znanemu plzenskemu pivu, državi pa
bogate dohodke, saj je na svetovnem trži-
šču nadvse cenjen.
Deževno zimsko vreme je krivo, da je
videti pokrajina sedaj pusta, kot bi hotela
prikriti bogatstvo, ki se razbohota in oze-
leni poleti. To tudi ni primeren čas za
obisk svetovno znanih zdravilišč Karlovih
Varov in Marjanskih Lazen, ki imajo v
svojih zgodovinskih analih med gosti vpi-
sana imena, znana po vsem svetu: Goethe,
Bach, Gluck, Napoleon, Edvard VII., Greta
Garbo in mnogo drugih, zaradi tega ali
onega slovedih imen.

Karlov Vary v senci nekdanjega sijaja

Težke sive megle ovijajo v kotlini le-
žečo metropolo hotelov, ki so jih zgradili
ob zdravilnih vrelcih. Ob začetku mrtve
sezone je že utihnil šum vrvečega živ-
ljenja. Karlov Vary in druga zdravilišča
tudi okrog so bila v letih po vojni name-
njena skoraj izključno bolnikom iz do-
mače dežele. Semkaj pa so prihajale na
letovišče za posebno nagrado tudi sku-
pine udarnikov in prizadevnih delavcev.
Ceprav nameravajo tudi v bodoče pošiljati
sem na zdravljenje bolnike, se zadnje čase
močno trudijo, da bi tem krajem ponovno
vrnili nekdanji turistični sijaj. Na sploš-
no pa so razmere in delne težave okrog
potnih listov še take, da jim bo moč šele
postopoma vrniti mednarodni značaj. Časi,
ko se je po ulicah in lokalih v žanru
»dolce far niente« prelivalo zlato najtež-
jih svetovnih magnatov, pa so verjetno
za vselej zatonili. Kot spomin na to minu-

Porcelan, ki zveni ko zvon

lost pripovedujejo za Karlove Vary dokaj
značilno zgodnico:
— Vidite tisti hotel, tam na levo?
— Ni kaj reči, lep, šestnadstropen hotel
z idealno lego.
— Da, zgradil ga je čistilec čevljev iz
napitnine. Še potem, ko je bil hotelski
lastnik, mu je napitnina za čiščenje čev-
ljev prinašala več kot hotel!

Na razstavi porcelana

V okolici Karlovih Varov sta središči
dveh svetu najbolj znanih češkoslovaških
industrij: industrija porcelana in brus-
nega stekla. Zal, je naneslo tako, da si
dela v obeh podjetjih nismo mogli ogle-
dati, pač pa so nam odprli razstavne pro-
store, ki so sicer v zimskem času zaprti.
V veliki dvorani, z vedno enako tem-
peraturo, kjer mora čistilec prahu nepre-
stano misliti na to, da jemlje v roke pre-
mete izredne cene, je razstavljen po kosih
historiat proizvodnje porcelana, kakršen
je obogatil mize tistih, ki so si tako
koške lahko dovolili. Iz leta 1803 so raz-
stavljeni prvi izdelki — preproste kera-
mične pipe in poznejši prvi porcelanski
izdelki, ki se že ponašajo z ročno slikanimi
okrasni Tem sledijo kasnejše kolekcije
najlepših izdelkov tovarne. Pojasnili so
nam, da izdelajo vse specialno naročene
servise in druge porcelanske izdelke v
dveh ali treh garniturah, da lahko za na-
ročnika izberejo popolnoma brezhibne
kose. Ena garnitura jim tako ostane za
dragoceni arhiv.

Tu je razstavljen porcelan v treh raz-
ličnih glazurah: v beli, v barvi slonove
kosti in v seladonu, ki ima zelenkast

Pogled na Karlove Vary

Demonstracije v Venezueli

Caracas, 15. jan. (AP). Sinoči
so v glavnem mestu Venezueli
in v nekaterih drugih krajih v
državi znova nastale velike proti-
vladne demonstracije. Največje
demonstracije so bile v Caracasu
in so jih organizirali študentje,
potem ko je vlada objavila, da
je otvoritev univerze ponovno
odgođena do 3. februarja. Kakor
poročajo, je policija v demon-
stracijah v ponedeljek aretirala
nad 100 ljudi. Prav tako poro-
čajo, da so nastali neredi v San
Augustinu. Dva avtobusa so za-
žgali, v spopadu s policijo pa so
uporabili tudi strelno orožje.

POGOVOR Z DIREKTORJEM „GRADISA“ INŽ. HUGOM KERŽANOM

Kje je pot iz labirinta

Zakaj ne gradimo hitreje in ceneje

Družba posveča veliko skrb in vlogo vedno večja sredstva, da bi vprašanje stanovanjske stiske uredili kar najhitreje in zadovoljivo. Z veseljem lahko ugotovimo, da gradimo vsako leto več stanovanj, vendar nas to ne more zadovoljiti, to tembolj, ker je gradnja še vedno predraga. V Sloveniji stane kvadratni meter zazidane površine od 23.000 pa vse do 35.000 dinarjev. Zakaj takšna razlika? Kako gradnjo poceniti? To so vprašanja, o katerih ne razpravljajo le strokovnjaki, temveč vsa naša javnost.

Zaprosili smo inženirja Huga pravočasno pripravljene, ne pa da zaradi zakasnitve z načrti ponam v kratkih obrisih razloži svo-

nih del, kar lahko prav tako pripomore k boljšemu in hitrejšemu izvrševanju naročil. Razen tega menim, da bi investitorji morali včasih pokazati več skromnosti v svojih željah. Nedvomno pa obstajajo večje možnosti za pocenitev, predvsem takrat, kadar gre za večje gradnje, kjer lahko bolje organiziramo gradbišče in delovno silo ter tehniko bolj racionalno izkoristimo. Zato si želimo pred-

ov ter uvedbo različnih cenejših in enostavnejših materialov. Nedvomno je to v neposredni zvezi z naročili. Če bi bilo tega dovolj, tako da bi jih industrija lahko prevzela v serijsko izdelavo, bi to pripomoglo k cenejši in hitrejši gradnji. To pa zopet govori v prid skupnim naročilom, velikim investitorjem. Razen tega največkrat načrti niso dovolj skrbno preštudirani, tako da bi bilo možno s skrbnejšim študijem doseči še kakšne pocenitve. Omenim naj študijski poizkus, ki ga nameravamo uresničiti skupno z Zavodom za stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani, in sicer bo Zavod pripravil dobro preštudirano gradbeni načrt, mi pa ga bomo kot izvajalci skušali v okviru naših operativnih možnosti še poceniti. Rezultate, ki jih pričakujemo, bo Zavod lahko uporabil pri pripravi drugih načrtov, hkrati pa upošteval v kalkulacijah doseženo pocenitev.

25 % CENE PREDSTAVLJA GRADBENI MATERIAL

Glede gradbene operative lahko rečem, da relativno pravzaprav ne gradimo dražje kot pred vojno. V strukturi cen gradbenih storitev odpade na plače povečanje za 7-krat, gradbeni material pa za 25-krat v primerjavi s predvojnimi cenami. To kaže, da je treba iskati vzroke za drago gradnjo predvsem v ceni gradbenega materiala. Seveda pa lahko z racionalnejšo uporabo gradbenega materiala, z boljšo organizacijo gradbišč in uvedbo raznih tehničnih pripomočkov veliko prispeva k pocenitvi tudi gradbene operative.

Kot rečeno, gre za vrsto vprašanj, ki so v medsebojni zvezi in le ob prizadevanju nas vseh lahko upamo, da bodo gradnje cenejše. M. G.

Eden izmed novih stanovanjskih blokov v Savski koloniji v Ljubljani

je mnenje, kje so vzroki, ki gradnjo podražujejo.

Menim, da gre tu za vrsto vprašanj, ki so med seboj povezana, in da je treba iskati možnosti za pocenitev gradnje v celotnem procesu gradnje. Pri tem mislim na investitorje, projektante in gradbeno operativno. Investitorji naj bi imeli načrte

izpolniti. Zaradi tega propade marsikakva licitacija ali pa že na prejšnji obdobji gradnje, da ne bo izvršena v določenem roku. Drugič pa to onemogoča gradbenim podjetjem, da bi lahko načrtno razporedila delo čez vso sezono. Vprašanje, ki se k sreči vedno bolj ureja, vendar še vedno obstaja, je pravočasno plačevanje izvrše-

vsem velikim investitorjem in menim, da bi taki investitorji lahko veliko pripomogli k cenejši gradnji.

UVAJAMO POLMONTAŽNE IN MONTAŽNE ELEMENTE

Projektanti naj bi v svojih načrtih bolj upoštevali zidavo polmontažnih ali montažnih elemen-

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE KMETOVOALCEV

Številni razlogi opozarjajo

na potrebo po uvedbi zdravstvenega zavarovanja za kmetovalce

Cemu ne bi začeli postopno uveljavljati splošno zdravstveno zavarovanje, to je tudi zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, ki v glavnem tudi tvorijo nezavarovani del našega prebivalstva?

To je vprašanje, ki ga načelnajo dandanes skoraj na vseh sestankih medicinskih strokovnjakov in voditeljev, posebno takrat, ko razpravljajo o zdravstvenem stanju našega ljudstva in o možnostih, da bi se zdravje naših ljudi izboljšalo. Opozoriti je treba, da so pri izglasovanju zakona o zdravstvenem zavarovanju posebej poudarili potrebo po obveznem zdravstvenem zavarovanju kmečkega prebivalstva. To zavarovanje še ni uveljavljeno, in čeprav zdaj na široko proučujejo možnost za to, so mnenja deljena.

UMRLJIVOST NAZADUJE

Res da ni nihče proti takšnemu zavarovanju. Toda tisti, ki mislijo, da je še pregodaj, da bi šli lahko tako v širino, se predvsem sklicujejo na to, da zdravstvena služba oziroma mreža zdravstvenih ustanov še ni toliko razpredana, da bi lahko zadovoljivo opravljala storitve ob dvakrat večjem številu zdravstveno zavarovanih ljudi. Kot tehten argument navajajo tudi to, da bi pomenilo takšno zavarovanje v gmoletnem oziru za kmete breme, ki ga ne bi mogli niti ne bi hoteli prenašati.

Na tem je nekaj resnice. Toda nasprotni razlogi govori v prid trditvi, da je postopno zdravstveno zavarovanje kmetov ne le možno, marveč tudi z zdravstvenega stališča vsega ljudstva več kot neogibno. Razlogi so naslednji.

Kar se tiče umrljivosti, zlasti otrok, naša država zaostaja za številnimi drugimi državami. Težavni življenjski pogoji delovnega človeka pred vojno ter vojne strahote in puščavine kot tudi slabša prehrana med okupacijo so vsakakor čimtelji, ki jih je treba pri tem upoštevati. Pa vendar je pripisati široki zdravstveni zaščiti, ki smo jo uveljavili po osvoboditvi, da je splošna umrljivost v vsej državi nazadovala od 12,7 v letu 1947 na 11,1 v letu 1956. To je nedvomno uspeh.

Toda če posebej pogledamo umrljivost zavarovancev in nezavarovancev prebivalstva, lahko ugotovimo bistveno razliko. Vtem je namreč umrljivost zavarovanega prebivalstva v letu 1955 znašala samo 7 ljudi na 1000 prebivalcev, je bila umrljivost ostalega prebivalstva dvakrat večja (14,6 ljudi).

In še nekaj. Kljub čedalje bolj razviti mreži zdravstvenih ustanov in boljši kvaliteti njihovega dela pa opažamo delno naraščanje obolenj zavarovanega prebivalstva. To si razlagajo z dotokom delovne sile z vasi, katerega zdravstveno stanje je slabše kot pa zdravstveno stanje mestnega prebivalstva.

BOLEZNI NI MOČ ZDRAVITI SAMO V ENI HIŠI

Zdravstveni delavci po pravici poudarjajo, da preventivne zdravstvene zaščite ni moč uveljaviti izolirano, samo za določen del prebivalstva, n. pr. zavarovane. Slepili bi se, če bi pričakovali koristi in uspehov od tega, da bi bolezen preprečevali samo v eni hiši, ne pa hkrati tudi v sosednji, kjer se bo bolezen pojavila in se je bodo nalezli še ostali. Podobno velja tudi za vas in za mesto.

Perspektivni plan petletnega razvoja zdravstvene službe predvideva, da se bo celotna zdravstvena služba usmerila tudi na preventivno zaščito. Bržčas bodo z zakonom natančno določene obveznosti vseh zdravstvenih ustanov, kar se tiče preventivnega dela.

PRIMER OKRAJEV DUBROVNIK IN SPLIT

To so glavni razlogi, ki govorijo v prid obveznemu zdravstvenemu zavarovanju naših kmetovalcev. Še tembolj zato, ker v naši državi dejansko ni prebivalstva, ki sploh ne bi bilo zavarovano, kajti po sedanjih zakonskih predpisih imajo vsi ljudje, ki niso zavarovani, pravico do brezplačnega zdravljenja 28 akutnih nalezljivih boleznih in še šest drugih boleznih, kadar dobe značaj epidemije. Če pa imamo pred očmi, da so nalezljive bolezni v patologiji našega prebivalstva na prvem mestu, je povsem jasno, da število ljudi, ki izkoriščajo te pravice, ni majhno. Razen tega imajo vsi otroci do treh let starosti pravico do brezplačnega zdravljenja, ne-

zavarovane žene pa pravico do brezplačnega poroda v zdravstvenih ustanovah.

Po predlogu zdravstvenih strokovnjakov bi moralo zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev zajemati razen tistih pravic, ki jih nezavarovanci že imajo, tudi povsem brezplačno zdravljenje vseh otrok in mladine do 18 let starosti, medtem ko bi za vse ostalo zdravljenje krili del stroškov kmetovalci. Delež posameznika pri stroških zdravljenja bi se zmanjšal sorazmerno s stanjem zdravstvenega sklada na določenem področju (v komuni ali okraju) in sorazmerno z ekonomskimi možnostmi države.

R. L.

MNENJA - KRITIKA - POLEMIKA

Zobozdravstveni gordijski voz

Napačno bi bilo molčati, ko nam že voda zaliva grlo

Morda bo kdo pripomnil, čemu v zadnjem času še in še pišemo o zobozdravstvu. Vzrok je kaj preprost in ga pozna večina zavarovancev: v Sloveniji imamo cela področja, kjer ni niti enega zobozdravstvenega delavca. Imamo kraje, kjer odpade na enega terapeuta 13 in še več tisoč prebivalcev. Kakalna doba na sprepjem z zobozdravstvom se razteza od dveh tednov do 5 in več mesecev. Za redno zdravljenje zob mladine ni poskrbljeno niti v mestih, kaj šele na podeželju.

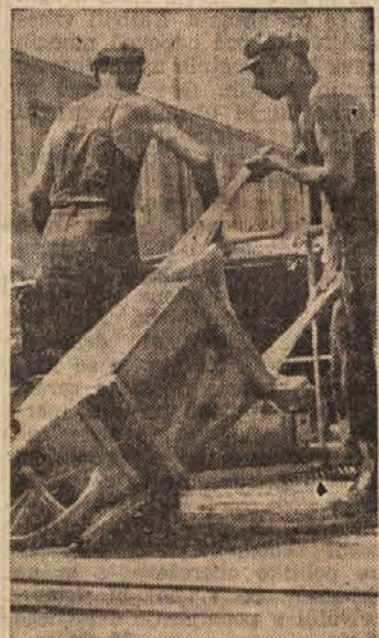
Ce bi pri tako neolepšanem opisu sedanjega stanja lahko povedali, da imamo kolikor količne možnosti za vzgojo mladega zobozdravstvenega kadra, ki naj bi v bodočih letih izpolnil sedanje pike število — 87 stomatologov in 238 dentista — bi bila stvar v redu. Toda te možnosti so zelo omejene.

NE ZAMERIMO TISTIM, KI SO PONOVNO POKRENILI VPRAŠANJE DENTISTIČNE SOLE

Ni slučajno, da je najglasneje vprašala, čemu so pred leti ukinili v Sloveniji dentistično solo, prav skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani. Od 5900 anketiranih zavarovancev je večina izrekla pripombe in kritiko na račun organizacije zobozdravstvene soje. Ker ni zobozdravstvenih delavcev, tudi ni moč misliti na bistveno izboljšanje.

Naprosili smo direktorja Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani, Slavka Kovačiča, za izjavo. Ta je povedal naslednje: »Skupščina okrajnega zavoda je že večkrat razpravljala o problemu zobozdravstva. Izvršni svet skupščine je podpril več preventivnih ukrepov za popravilo zobovja mladine tam, kjer zobozdravstveni ambulant ni, kot na primer v Šiški Kraljini, cerkniški občini, Tušinski dolini itd.

Na zadnjem sejo skupščine sklenila, da je nujno potrebno v Ljubljani obnoviti dentistično solo,

Marsikje ne gre drugače — prav gotovo pa so našemu gradbeništvu potrebna sodobnejša sredstva

KAKŠNA PA JE DRUGA STRAN ZVONA

Nasprotno temu je mnenje tajnika Društva zobozdravstvenih delavcev Slovenije. Tovariš Marko Krajger nam je v kratkem povedal naslednje: »Strokovno znanje dentistov izpred vojnih let je bilo kolikor toliko zadostno. Najprej je bodoči dentist opravil tri leta učne dobe, da je postal zobni tehnik, po devetih letih prakse pri zobozdravniku ali dentistu pa se je vpisal v enoletno solo in postal dentist. Tovariš, ki so obiskovali po vojni dvoletno dentistično solo, potem ko so zaključili študij na zobotehnični soli, pa za svoj poklic niso bili dovolj strokovno podkovani. Sani so kasneje zahtevali, da na fakulteti izpolnijo znanje.

Razen tega še en pomislek: dentistična sola bi lahko dala šele šest let, pa četudi bi se morali za začetek odločiti za gradnjo stavbe, tri leta pa trajala solanje.

O tem, zakaj Stomatološka fakulteta ne more dati letno več kot 8 do 10 diplomantov, pa je povedal naslednje: »Prostori so pretesni, razen tega pa je pri študiju ozko grlo pri izpih

NEKAJ IZ KOPRSKEGA OKRAJA

ZOŽEVANJE družbenega upravljanja?

V vsakdanjem praktičnem življenju naletimo na pojave, ki kažejo na to, kako v nekaterih komunah prav zastran trenutnega položaja in praktičnosti zožujejo fronto družbenega upravljanja. O tem je na svoji seji razpravljal okrajni ljudski odbor v Koprju, in sicer v zvezi s potrditvijo sprememb občinskih statutov. V občini Hrpele in Ilirska Bistrica so namreč ukinili občinske svete za telesno vzgojo, v občini Piran pa svet za kmetijstvo in ga priključili svetu za industrijo in obrt.

Skupini okrajnih ljudskih odbornikov, ki so s tako imenovanimi praktičnimi argumenti zagovarjali upravičenost ukinitve občinskih svetov, je sicer treba priznati, da so nekateri njihovi argumenti s stališča praktičnosti vsekakor tehtni. Vendar pa je treba v istem hipu tudi priznati, da je ta tehtnost bolj ali manj samočasna. Danes velja, jutri je morda ne bo več. Problematika telesne vzgoje v Hrpeelah ali Ilirski Bistrici je nekaj stalnega, sestavni del življenja v obeh komunah. Prav isto velja tudi glede kmetijstva v piranski občini.

Ce stvari niso šle na mah tako, kakor bi si želeli, s tem še ni rečeno, da je treba v življenjski šoli socialističnega družbenega upravljanja preprosto ta ali drugi razred zapreti ali ukiniti. Kakor bi v šoli z ukinitvijo enega izmed razredov nastala zevajoča vrzel, velja isto tudi v družbenem upravljanju. Tožbe, da ni kadra, da seje niso sklepčne, da za delo svetov ni izrazitega zanimanja, da sveti nimajo materialne baze itd., ne morejo biti odločilne, da bi nad tem ali drugim svetom preprosto naredili križ. Ali mar prav s tem ne zapiramo celi vrsti občanov možnosti, da bi se mogli družbeno udeleževati prav na življenjskem področju, ki jih mika in se zanj čutijo politično in strokovno sposobne? Najsi ukinjanje občinskih svetov kakorkoli že utemeljujemo, vedno se bomo nazadnje znašli pred spoznanjem, da pomeni takšno ukinjanje svetov zoževanje družbenega upravljanja. Za tistimi praktičnimi argumenti, ki na videz tako trdno govore za ukinitve tega ali drugega občinskega sveta, pa morda, če globlje presodimo, utegne čisto preprosto tičati »linija najmanjšega odpora«. V procesu družbenega upravljanja pa slednjic tudi z odlašanjem nič ne

pridobimo, češ, ko bodo kadri, ko bodo pogoji, ko bo to ali ono, bomo svet obnovili. Oblikovanje socialističnega človeka in socialističnih odnosov je organsko povezan proces, ki ga razvijamo prav z družbenim upravljanjem. In če trdimo, da je pri oblikovanju socialističnega človeka potrebna in koristna tudi telesna vzgoja, zakaj bi za toliko in toliko časa odložili njeno družbeno upravljanje? Ali bi s tem ne prizadeli homogenosti, ob kateri lahko edino skladno rase fizični in duševni lik človeka?

Komisije, ki so jih v tej dilemi občinski ljudski odbori priključili v življenje, nikoli ne morejo nadomestiti občinskega sveta. Občinski svet je stalen organ, ki se stalno bori na svojem področju, stalno dela, neprestano spremlja svojo problematiko. Komisije pa so začasnii organi, ki se lotijo vprašanja, kadar se vprašanje konkretno pojavi. Danes so, jutri jih morda ni več. V občini Izola se je pojavila tendenca, da bi svet za telesno vzgojo ukinili. Toda ko so vse preudarili in se poglobili v družbeno upravljanje telesne vzgoje, so na mah spoznali, da bi bilo napačno, če bi svet preprosto ukinili. Prav na sejo okrajnega ljudskega odbora pa je gov. dr. Kastelic za občino Ilirska Bistrica ugotovil, da je podrobna analiza pokazala šibko zdravstveno stanje mladine v tej občini. Kdo bi torej še pomišljal, da bi razen drugih ukrepov pri zdravljenju ne posegel tudi po telesni vzgoji.

Kmetijstvo pa ima tudi v piranski občini tako važen poudarek, da ga v družbenem upravljanju ne kaže obešati na industrijo in obrt. Nasprotno, prav z družbenim upravljanjem v samostojnejši obliki bo mogoče mobilizirati vse napredne sile v kmetijstvu ter jim dati priliko in možnost, da s svojim vplivom in delom odločilno pripomorejo k nagledemu razvoju socialističnih odnosov v kmetijstvu in na vasi. Če občina niha sveta za kmetijstvo, kdo naj potle na občini sploh stalno spremlja kmetijstvo in skrbi zanj? Resda industrija nepriznane nagleje dviga v občini narodni dohodek. Toda ta prijetna zavest nikakor ne sme demobilizirati družbenega upravljanja v kmetijstvu, ki ga želimo prav tako dvigniti do čestitke tudi z odlašanjem nič ne

GOSPODARSKE vesti

● Gibanje cen v decembru. Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko, se je indeks cen na drobno v decembru močnejše dvignil, namreč od 102 na 104 (povprečje 1956 = 100), pri čemer je bil za 3 točke višji, kakor v decembru prejšnjega leta. Zvišanje gre v celoti na račun višjih cen za kmetijske proiz-

delke, medtem ko so cene industrijskih izdelkov ostale nespremenjene. Delni indeks cen kmetijskih izdelkov na drobno se je povečal od 104 na 110 (v decembru prejšnjega leta 102), indeks cen živil pa od 106 na 110 (v decembru prejšnjega leta 101). Podražitev živil je povzročila tudi močnejši dvig indeksa življenjskih stroškov, ki je za 4-člansko delavsko družino narasel od 104 na 107 (v decembru prejšnjega leta 102), pri čemer se je indeks stroškov za prehrano povečal od 104 na 110 (v decembru prejšnjega leta 102).

● Naša elektroindustrija je lani dala 13 milijonov žarnic nasproti 4,2 milijona pred 4 leti. Preskrba našega trga z žarnicami je bila vrsto let zelo kritična zaradi nezadostne zmogljivosti naše industrije. Lani pa se je položaj bistveno spremenil. Naša proizvodnja je sicer že prejšnja leta močnejše narasla, namreč od 4,2 milijona žarnic v letu 1953 na 6,4 milijona v letu 1955 in 8 milijonov v predlanskem letu, toda največji vzpon smo zaznali lani, ko je proizvodnja elektrikalnih žarnic dosegla 12,9 milijona. Ker pa z navedenimi električnimi potrebami državnega trga nadalje narasla, bodo naše tovarne še povečale svojo proizvodno zmogljivost. Tako je tovarna »Nikola Tesla« v Pančevu izdelala program, po katerem bo v istem letu 1958 proizvedla 200 milijonov dinarjev svojih zmogljivost povečala od sedanjih 3,5 milijonov na 10 milijonov svojih sort, pri čemer bo tudi razširila svoj asortiman, tako da bo izdelovala vse žarnice do najmanjših. Rekonstrukcija te tovarne je že vnesena v okrajni perspektivni plan.

● Prvo leto pridobivanja nafte v Banatu. Glede na začetek pridobivanja nafte na novem naftnem polju v Jermenovih v Banatu je bilo v družbenem planu za leto 1957 predvideno, da bo proizvodnja nafte na tem polju dala 15 milijonov ton. Dosegla v prvem letu 21.600 ton. Dosegla je področje pri Jermenovih lani dala 40.000 ton nafte. Za leto 1958 računajo, da se bo nadalje povečala na 65.000 ton in do leta 1961 na 100.000 ton. Od doslej navrtanih 50 vrtn in do- nafto je v eksploataciji 17 vrtn. Z do- dovršitvijo novega cevovoda in izvedenju te težke parafinske nafte pa se bodo odprla možnost izkoristiti vse preostale aktivne vrtnine. Vzporedno z rastjo proizvodnje nafte bodo v letošnjem letu pridobili okrog 8 milijonov km² zemeljskega plana, za leto 1961 je predvideno povečanje proizvodnje nafte na 90 milijonov m³. Največ tega plana bo izkoriščala bodoča tovarna dušikovih gnolj, ki jo grade v Pančevu.

● Nagli razvoj televizije v Avstriji. V začetku letošnjega leta je bilo v Avstriji šele 4000 televizijskih naročnikov, vendar je njihovo število do 1. novembra naraslo že nad 10.000 in računajo, da se bo do konca leta povečalo še na 14.000. Povpraševanje po televizorjih je čedalje večje. Tako izdelajo zdaj v Avstriji že 3000 televizorskih sprejemnikov mesečno in vso proizvodnjo sproti prodajo.

iz fizike in matematike, torej pri dveh predmetih, ki nista bistvenega pomena za bodočega zdravnika. Od 83 vpisanih študentov 1956. leta, jih je prestopilo v drugi letnik 34, v tretji 23. Splošni zdravnik nimajo interesa, da bi se specializirali za stomatologijo. Trije specializanti iz zadnjih dveh let pa opravljajo zaradi boljših plačilnih pogojev, kljub specializaciji iz zobozdravstva delo splošnega zdravnika in to v Medvodah, Postolni in na Bledu.»

● Dvominja, je delal tovariš Marko Krajger, še se bodo našli ljudje, ki bi bili pripravljeni stopiti v dentistično solo z ozirom na plače, kakršne imajo sedaj zobozdravstveni delavci. Menim pa, da bi bilo z denarjem, ki bi ga morebiti namenili za dentistično solo, bolje podpreti Stomatološko fakulteto.

M. N.

DAN PLAČILA

V prvem polletju so učni uspehi na šolah v ljubljanskem okraju boljši kot lani — Na osnovnih šolah je izdelalo razrede okrog 90% učencev, na gimnazijah pa 65% dijakov

Polletje. Zadnji dan pouka. Na dolgih svetlih hodnikih je vladala svojska praznična tišina. Samo prav na koncu hodnika se je skozi priprta vrata slišalo veselo čebljanje.

V najglasnejšem razredu so bili seveda najmlajši. Prva spričevala, ki jih je učiteljica pravkar razdelila, so jih razburila, saj so danes prvič prejeli napisane ocene svojega dela. Zgrinjali so se okrog najboljših in jih zvedavo ogledovali. Odličnjaki in odličnjakinje so se nekako v zadregi smehljali predse. Ko je učiteljica razdelila vsa spričevala, je vprašala svoje učence, kakšno spričevalo je ona zaslužila. Malčki so takoj v zboru »zapeli«: »Odlično!«

Najmlajši, ki mu je miška pred kratkim pojedla prednje zobe, je izrazil trenutek, ko je kričanje nekoliko poleglo in glasno zaklical: »Tovarišica, jaz vam bi dal nezadostno spričevalo.«

»Zakaj?« je nekoliko užaljeno vprašala učiteljica.

Otroci niso mogli dočakati...

Mali »brez zobec« je najprej zarzel, vendar se je hitro znašel in rekel: »To je bila samo šala.« »Ali nimaš malo predolgega jezika,« je rekla učiteljica in ga vprašujoče pogledala. Mali se je v zadregi hitro skril za hrbet sošolke, ki je vneta listala po knjigi.

USPELI ZBORI — najboljša priprava na volitve

Ljubljana, 15. jan. Včeraj zvečer je bil v Črnučah zbor volivcev prve volilne enote. Zborovanja, ki je bil v menzi »Elme«, sta se udeležila tudi ljudski poslanec Janez Kermavner in predsednik občine Peter Lešnjak. Razpravljali so o raznih problemih, ki bi jih bilo treba urediti na področju občine o vodovodu, o zdravstveni službi, o pomoči zaposlenim ženam, o cestah itd. Na koncu so izvolili dva delegata za kandidacijsko konferenco volivcev, kjer bodo izbrali kandidata za zvezni in republiški zbor poslancev.

Največ so volivci razpravljali o ureditvi ceste, ki vodi od odcepa z glavne ceste proti »Elmi« in proti Savi. Ta cesta je slaba, ker je na njej velik promet in nihče ne skrbi za njeno vzdrževanje. Volivci so menili, naj občina ponovno prevzame skrb za to cesto ali pa naj jo vzdržujejo tisti, ki jo uporabljajo. Urediti bi bilo treba tudi železniški prehod na tej cesti, saj predstavlja stalno nevarnost, predvsem za otroke, ki hodijo v šolo. Zahtevali so še, naj se čimprej uredi na glavni cesti pločniki ali pasovi za pešce, saj je naraščajoči promet samo v lanskem letu zahteval v Črnučah štiri smrtne žrtve.

Predsednik občine je razložil volivcem, da so že pripravljene načrti za ureditev prehoda preko železnice, vendar občina nima dovolj sredstev. Zato pričakuje pomoč podjetij, ki naj bi zbrala 360.000 dinarjev, ostalo pa bi prispevala občina. Uredili bodo tudi vprašanje vzdrževanja omenjene ceste ter javne razsvetljave. Pločnike na glavni cesti je dolžna urediti Republiška uprava za ceste, vendar je letos predvidena ureditev cestništva le do Črnuč.

Šentvidčanke na gospodinjiskem tečaju

Več kot dvajset deklet in žena, največ iz Guncelj in okolice, redno obiskuje gospodinjiski tečaj v Šentvidu. Dvakrat tedensko je praktičen pouk, kuhanje in ročno delo, enkrat pa teoretični pouk. V teoretičnem delu pa so predmeti: gospodinjstvo, dojenčkov, zdravstvo, higiena, nega živali in prehrana, pedagogika in psihologija in biologija, slovenščina ter zemljepis in zgodovina. Poučujejo prosvetni delavci, samovne šole ter zdravnik in medicinska sestava iz šentvidskega zdravstvenega doma. Tečaj bo trajal do konca marca.

Počasi se je pomirila vznurjena mlada kri.

Prav ob vohodu je razred četrtošolcev. Veliko odličnjakov je v razredu, saj so četrtošolci navadno povsod najprirednejši. Tudi oni so radovedni, kakšna so spričevala, vendar jih ne pri-

mih pionirskih krožkih, razen tega so zelo varčni, saj so v prvem polletju privarčevali nad 63.000 dinarjev.

Res je, da tudi ostale šole niso veliko slabše, toda vsi otroci prav gotovo niso tako delovni, kot so otroci v Vadnici na ljubljanskem učiteljski.

»Poglej moje same petice!«

čakujejo tako nestrpmo, saj so se že malo navadili. Toda danes so razburjeni. Nekaj »strašnega« se je zgodilo v tem razredu. V spričevalo stalne odličnjakinje se je med petice, kdove kako, vrnila štiriica. Mala je to takoj opazila in je užaljeno pokazala hrbet učiteljici. Nato pa je zajokala.

Učiteljica jo je počasi vendarle pomirila z obljubo, da bo na koncu leta prav gotovo spet odličnjakinja in da ne bo v spričevalu nobene štiriice — če bo pridna seveda. Mala se je pomirila.

Ko so odhajali, so govorili samo o ocenah, o učiteljici in o tem, kako bo danes doma. Razkropili so se na vse strani in se izgubili sredi ljudi, ki so umirjeno hiteli mimo širokih šolskih vrat...

Zaradi pomanjkanja šolskih prostorov in azijske gripe letos niso dosegli še najboljših uspehov kot prejšnja leta. Zato se pač ne more nihče preveč pritoževati. Povprečno je na osnovnih šolah v ljubljanskem okraju izdelalo okrog 90% učencev. Najboljši uspeh pa so dosegli prav gotovo na osnovni šoli Vadnica v Ljubljani, kjer je izdelalo razred 97% učencev. Ne samo, da se tu otroci zelo pridno uče, tudi drugače delajo. Skoraj vsi so vključeni v sed-

Na gimnazijah v ljubljanskem okraju je povprečno izdelalo okrog 65% dijakov. Tu so večje zahteve in ovire — veliko dijakov in majhni razredi, samo po sebi znižuje ocene. Do konca leta pa se bo prav gotovo še veliko spremenilo...

Očka je bil prijetno presenečen

Marsikomu bo pri tem pomagala urica, dve študija med počitnicami. Drugim, ki pa so do bro izdelali, bodo pa počitnice v ille še več moči. Tako vsaj upamo. M. F.

»PLEČNIKOV MEMORIAL«

prvič podeljen

Štirje najboljši dijaki šole za umetno obrt so prejeli nagrade Društva likovnih umetnikov za uporabno umetnost

V počastitev spomina največjega slovenskega arhitekta mojstra Jožeta Plečnika, je Društvo likovnih umetnikov za uporabno umetnost ustanovilo »Plečnikov memorial«, s katerim bodo vsako leto nagradili najboljše dijake Šole za umetno obrt. Skupno z ravnateljstvom Šole za umetno obrt je društvo ustanovilo poseben sklad za podeljevanje te nagrade.

Danes opoldne so v viteški dvorani v Križankah prvič podelili nagrado »Plečnikovega memoriala«. Po temeljitih presredu je profesorski zbor Šole za umetno obrt nagradil 4 svoje dijake, ki so razen marljivosti in pridnosti pokazali tudi precejšnjo mero talenta. Nagrade v višini 7000 dinarjev so podelili Borisu Stupiču, dijaku odd. za opremo, Francu Kirajlu, dijaku oddelka za kiparstvo, Marti Primožič, dijakini oddelka za tekstilno vzorčarstvo in Karlu Hrovatino, dijaku odd. za uporabno grafično in slikarstvo.

Samo gumb zavrtite in stroj vam opere perilo, prihranjen vam je vsak trud...

To je pralni stroj znamke

»HIMO«

DVA TAKA STROJA SMO POLEG DRUGIH NAGRAD NAMENILI ZA NAŠE NAROČNIKE

Zdaj je še čas, da naročite »Ljudsko pravico«, če hočete biti 15. marca med nagradenci.

Novice

Seminar zadrudnic

Ljubljana, 15. jan. — Danes opoldne je bil v prostorih hotela Union enodnevni seminar za žene-zadrudnice, ki se ga je udeležilo nad 70 članic upravnih odborov kmetijskih zadrug iz vsega ljubljanskega okraja. Seminar je organiziral odbor zadrudnic pri Okrajni zadrudni zvezi v sodelovanju z Gospodarsko poslovno zvezo.

Najprej je udeleženkam seminarja govoril predsednik Okrajne zadrudnic zveze Andrej Petelin o perspektivnem planu za razvoj kmetijstva, o vlogah in o vlogi zadrudnic v kmetijski proizvodnji.

Nato so strokovnjaki Gospodarske poslovne zveze dal ženskam nekaj strokovnih navodil za živinorejo in poljedelstvo, zlasti za pogodbeno pranje prašičev v zvezi s kooperacijo zadrug in kmetijskih proizvajalcev.

Na seminarju so se pogovorili tudi o tem, kako bodo žene-zadrudnice pomagale pri sestavi programov kmetijskih zadrug in pripomogle k njihovi uspešni izvršitvi. Udeleženke st-

minarja bodo izkušnje, ki so si jih na njem nabrale, posredovale tudi drugim zadrudnicam v svojih zadrugah.

Marljivo delo sindikalnega sveta v Šentvidu

Peti redni občni zbor občinskega sindikalnega sveta v Šentvidu je bil zelo živahen. Lahko rečemo, da je bil ta občinski forum zelo aktiven in je v glavnem izvedel sklepe prejšnjega občinskega zbora. Tako so ustanovili nekatere nove podružnice, ki so se vključile v občinski sindikalni svet. Največji uspeh pa je konsolidacija podružnice privatnega sektorja, ki je tudi opravila veliko nalogo, ko je urenila težavno vprašanje sklepanja kolektivnih delovnih pogojev. Zelo živahna je bila komisija za letovanje v taboru v Poreču je lani taborilo 730 članov delovnih kolektivov v družini. Med njimi je bilo okrog 250 otrok.

V okviru sindikalnega sveta so bili tudi razni strokovni tečaji. Ustanavljanje obratnih kuhinj in menz pa se ni premaknilo z mrtve točke. Edino v Bombažni tkalnici imajo tako menzo, v Rašici pa so odprli okrepčevalnico. V kulturno-prosvetnem in telesnovigovnem življenju je bilo opaziti lani malo več aktivnosti. Sindikalni svet bo obiskoval pri volitvah v delavske svete in pri volitvah v zbor proizvajalcev.

Zelo živahna je bila diskusija, ki so se v njej v glavnem dotaknili priprave za taborjenje, problema prehrane delavcev, stanovanjskega vprašanja, razpravljali so o sodelovanju v občinskem ljudskem odboru, o delavskem tisku, prosvetnem delu, zlasti pa o sodelovanju s Svobodo, o krvodajalstvu in podobnem.

Pod arkadami ceneje kot na prostem

Gotovo, da sprito nezadovoljive ponudbe sadja in zelenjave, kar je žal skoraj reden pojav med vsako zimno, ne moremo pričakovati za te arktične posebnosti znižanja. Našim gošpodinjam zdaj lahko pripravimo določilo to, da se če hočete količnik poceni nakupovati — pridno poslužujejo prodajaln pod arkadami, kjer so na splošno mnogo »cenejši«, kot pa privatni prodajalci.

Redči križ na delu

Redči križ v Šentvidu je sedaj razdelil precej hrane, ki jo je dobil za socialno šibke in bolne občane. To hrano delijo terenske organizacije RK. Istočasno pa tečejo priprave za krvodajalstvo, ki bo marca. Zdravniški šentvidskega zdravstvenega doma imajo po vaseh predavanja, občinski odbor RK pa je izdal posebne prijavnice za krvodajalce. Le-ti se pripravljajo in tako bo občinski odbor imel tudi posebno kartoteko krvodajalcev v občini. Kaže, da bo letos še več prijavitelcev, kakor lani.

Razgibano kulturno-prosvetno življenje v Lukovici

Kulturno umetniško društvo »Janko Kersnik« iz Lukovice pri Domžalah je v zadnjih letih doseglo lepe uspehe na kulturno-prosvetnem področju. Dramska sekcija je uprizorila več dobrih del, ki so z njimi gostovali v ostalih krajih in občini in izven nje. Za minulo nedeljo so pripravili igro »Rdeče rože«. Tudi ostale sekcije v društvu so delavne. Zaradi izrednega zanimanja je izobraževalna sekcija organizirala tečaj nemškega jezika in kmetijske gospodarske šole, ki ju obiskuje večje število mladih ljudi, zlasti še deklet.

NESRECA NE POČIVA Marija Tajat

61-letna žena upokojenka iz Mosta na Soči 79. je padla, ko ji je spodranilo: zlomila si je levo nogo v kolku. 34-letnega posestnika Antona Strajnjarja iz Čušperka i pri Žužemberku je stisnil avto, ko je peljal hlobočje z vozom; pri tem si je poškodoval levo stran prsnega koša. Pri delu na stroju je odrezalo prste na levi roki 15-letni delavki Jani Cigaletovi iz Gorenje vaje 47 pri Logatcu. Plug je padel na 55-letnega cestarja Janeza Močnika iz Podjubeja 15; ima zlomljeno desno nogo v kolku.

Kmetijska anketa

Ljubljana, 15. jan. — Včeraj je Okrajni zavod za statistiko priredil v veliki sejni dvorani na magistratu instruktajni sestanek, katerega se je udeležilo okoli 50 občinskih uslužbencev in anketarjev, ki bodo v naslednjih dneh popisali živino na gospodarstvih v ljubljanskem okraju.

Zvezni zavod za statistiko bo namreč izvedel od 18. do 23. januarja po vsej Jugoslaviji posebno kmetijsko anketo, s katero bo dobil podatke o številu živine pri nas. Anketa, ki bo izvedena po vzorčni metodi, bo zajela okrog 5% vseh gospodarstev, kolikor je potrebno za to, da bodo zbrani podatki dovolj točni.

Z omenjeno anketo bodo zbrali sledenče podatke: skupno število živine po vrstah, struktura črede po kategorijah starosti živine, bilančne elemente za leto 1957, podatke o potrošnji umetnih gnojil in o potrošnji sortnega semena pšenice.

Podobno anketo so izvedli že lani in predlamskim zaradi pravilne primerjave pa bodo letos anketirali ista gospodarstva, kot v preteklih dveh letih.

Študij zakonskih predpisov

Te dni imajo redni dnevni študij Zakona o delovnih odnosih uslužbenec občinskega ljudskega odbora in uslužbenec podružnice zavoda za socialno zaavrovanje v Kamniku. Za tem bodo skupno študirali še Zakon o javnik uslužbenecih in druge. —k

V torek, 14. januarja, se je v dvorani kina »Union« začela elitna modna revija, ki jo prireja Združenje tekstilne industrije LRS. Revija bo trajala do 17. januarja in bosta vsak dan dve predstavi ob 17. in 20. uri. Na sliki ena izmed najmlajših manekenov

Vajnoviš v športu Zmaga hokejistov Ljubljane v Beogradu

Druga tekma državnega prvenstva v hokeju na ledu je bila odigrana sinoči v Beogradu med Crveno zvezdo in Ljubljano. Tekma se je končala z zmago ljubljancem 3:1 (2:0, 2:0, 3:1).

Drugi Pirčev poraz

V VI. kolu šahovskega festivala v Beverwiku je Pirč izgubil z Euwejem. Matanović je remiziral z Van Seltzom, Milič pa je prekinil s Pilnikom. V tej skupini je O'Kelly izgubil z Bowmestrom, Donner in Stahlberg pa sta remizirala. Ostali rezultati: Rusel: Fuderer remi, Pausen: Božič prek., Van Seltre: Božič 1:0, Kostič: Mulden remi. Džaja: Klostera prek.

Večjo pozornost mlajšim

Poštni inšpektorji ugotavljajo, da pošte v glavnem dobro poslujejo — Odgovorne naloge pa terjajo večjo pomoč mladim močem

Lani v decembru mesecu je bilo samo v Ljubljani na Pošti 1. prodano za 22 in pol milijona dinarjev znamk, oddanih 751.000 pisem, 406.000 dopisnic, 256.000 tiskovin, na okencih je bilo sprejetih 12.023 paketov (paket povprečno 14 kg) 59 dostavilcev je v decembru prepešalo blizu 20.000 km, vsak pa je dnevno raznesel 30 kg različne pošte. Plačili je bilo 307.400.000 dinarjev, časopisov je »šlo skozi« to pošto v letu 1957 3.500.000 kosov več kot leta 1956. Brzojavke pa so bile vsak dan »razpeljane po« 6500 km...

»Poštarji so na glasu kot najbolj prijazni uslužbenci in kot je znano: pri njih je najmanjše število poverb in drugih službenih prekrškov. Vsak dan imamo z njimi stik in nemara ne bo preveč rečeno, da so pismonoše tisti, ki jih najraje srečujemo.

Dobra tretjina uslužbenecv na pošti v okraju Ljubljana je mladih. Pripravniki so, nezkušeni, a kljub

temu »gre skozi njihove roke« milijone in milijone dinarjev, kup vrednostnih paketov, zaupana so jim pisma z intimno vsebino, Poročila o delu teh mladih uslužbenecv, ki so si šele pred kratkim začeli sami sebi služiti kruh, so razveseljiva.

Nedavno tega so imeli inšpektorji okraja Ljubljana sestanek. Poslušajmo jih.

Inšpektor pošte ne odhaja na teren, kot nekak »bau-baus«. Na svojih obiskih ugotavlja, kako »teče delo« na eni ali drugi pošti. Te ugotovitve so mu podlaga za njegovo nadaljnje delo. Prihaja kot tovariš v delu in kot tak tudi pomaga, če je treba. Tudi pohval ne manjka.

LJUBOSUMNOST NI ZDRAVA

Ponekod imamo starejše poštne uslužbence, ki so sicer v svojem delu izredno vestni in marljivi, so pa ljubosumni na vsakega novega človeka, ki pride v službo v njihov urad. Nekako neradi pomagajo mlademu človeku, čeprav vedo, da so bili pred leti prav oni v taki ali pa še hujski koži. Ta ugotovitve inšpektorjev na naših poštah res ni pogosta, je pa in kot tako jo je treba tudi vzeti na znanje.

PREVELIK ZALOGAJ NI VELIK

Prav nasprotno je ponekod drugod na poštah Komaj novi uslužbenec-pripravnik sede za uslužbenko mizo ali za okence, že ima na plečih, kar bi nemara včasih tudi že vajenemu in starejšemu uslužbencu delalo preglavice. Lepo je, da mlademu človeku zaupajo odgovorno delo, treba pa je tudi pri tem pomisliti, da to lahko rodi težave in tudi posledice. Človeku je treba dati veselje, vendar naj postopoma raste njegova odgovornost.

Prevelik zalogaj hkrati utegne škoditi.

NAŠE POŠTE Z USPEHOM PREMAGUJEJO TEŽAVE

Poročila poštnih inšpektorjev na omenjenem sestanku se ujemajo v ugotovitvi, da večina pošt dobro posluje, k čemur največ pripomore tovariška pomoč. Ta pomaga, da naše pošte vzile veliki obremenitvi, vzile včasih neustreznim službenim in stanovanjskim prostorom, z uspehom premagujejo nemajhne težave. On-

Nenehno delo s temi mladimi močmi je zagotovilo, da bodo znali ljudje z odgovornimi mest na naših poštah tudi v bodoče skrbeti za svoj kader. Naše zaupanje vanje pa ostane zaradi tega še vnaprej prav tako močno, kot je bilo doslej.

RODOLJUBNA POVEST V ROMANTIČNI LUČI

OB ROMANU MIMI MALENSKOVE »BRATSTVO«

Ze doslej je pokazala pisateljica Mimi Malenškova dovolj smisla, marljivosti in navdušenosti za oblikovanje zgodovinskih snovi in je zlasti lani požela dovolj pri-

znanja za tovrstno pisanje, zlasti za romansirano biografijo o Primožu Trubarju. Te dni smo dobili od mariborske založbe »Obzorja« pisateljici drugi podoben večji zgodovinski tekst, roman »Bratstvo«.

Pisateljica popisuje v »Bratstvu« življenje in boje naših prednikov, Starih Slovanov v času po razpadu Samove države, ko so se slovanska plemena morala vse huje spoprijemati z Bavarci, Franke in se otepati še tudi Obrov. Zajela je torej literarno hvaležno snov, ki so se je lotevali pred njo že drugi. V primeri z ostalimi deli Malenškove, zlasti z obema lani izšla romana, je »Bratstvo« bolj skromno, literarno nezanimivo in za pisateljico ne le po času nastanka, pisala ga je, kot pravi v uvodu, med vojsko, leta 1942, tudi sicer začetniško delo. S svojim nespornim pisateljskim razvojem ga je od tedaj, zlasti v zadnjih letih, močno prerasla.

Glavni motiv za nastanek romana omenja avtorica sama v že omenjenem uvodu. Poudarjam ga, ker zgovorno kaže ne le na čustveni in rodoljubni zanos pisateljice v odnosu do snovi, ampak predvsem na samo naravo Malenškove kot pisateljice. Namreč: napisala je roman iz nacionalnega ponosa in mržnje do tujcev, tisti čas tako zaznavno kruto povsod prisotnih, ob vzgledovanju in navduševanju nad podoben borbo naših prednikov z istimi sovražniki in za isti cilj: svobodo. Ta rodoljubni odnos do zgodovine, nacionalni zanos in čustvena zagledanost v zgodovinski preteklost so bili hkrati dobri pogoji za nastanek zgodovinskega romana, odnosno del teh pogojev. Pridružiti se jim je morala še umetniška, ustvarjalna sila. Kot kaže roman, je bila ta tedaj še dokaj šibka in na začetku razvoja. Da je tako, potrjuje pisateljica sama s svojimi kasnejšimi deli, predvsem s »Plamenico«.

Za Malenškovo kot pisateljico zgodovinskih tekstov je značilna vestnost, s katero se po podrobnem študiju loteva snovi in znanstvene izdelke vpleta v samo literarno pripoved, ne da bi pri tem presvobodno ali neodgovorno fabulirala mimo zgodovinskih dejstev. To daje delu neko težo in polnost, hkrati pa neškodljivo poučnost. Drugače je z romanom »Bratstvo«.

V »Bratstvu« prevladuje svobodno fabuliranje, prevladujejo včasih tudi nepreprečljive, rahlo naivne in romantične kombinacije v odnosih med junaki romana in podobno. Tako je na straneh zajete knjige več navdušenosti nad junastvi prednikov, več zunanje smisla za zgodovinska dogajanja in fabulistično kombiniranje, več fantastične okretnosti kot analize časa ali ljudi. Vsa težja vprašanja, tako socialna, narodnostna in druga pušča ob strani ali jih zgolj površno nakazuje. To pa je tudi razumljivo. Zaradi pomanjkanja virov, ki bi ji pomagali stvar poglobiti, se je zatekla v svobodno pripoved, kjer prevladujejo romantika, zanos in večerniška poljudnost. Zato je nastala zelo poljudna zgodovinska povest, ki je tudi dokaj nezahtevno, ohlapno pisana in za zahtevnejše bralce nezanimiva, pripoveduje pa romantično domoljubno zgodbo o Starih Slovanih. V zvrsti zgodovinske povesti, avtorica je delo imenovala neke mladinski roman, pa močno zastaja za najboljšim, kar imamo. Tako predvsem za »povestjo davnih dedov« F. S. Finžgarja »Pod svobodnim soncem«, ki je bila Malenškovi mimo »Kraljedvorskega rokopisa« (tega omenja v uvodu) preočiten vzor.

Z »Bratstvom« se slovenska zgodovinska povest ni ravno obogatila, pisateljica sama pa s knjigo ne pridobila, a tudi ne izgubila. Nekateri bralci, zlasti mlajši in nezahtevnejši, ki imajo take zgodbe radi, bodo knjigo brali. Sodim pa, da brez posebnega haska.

T. Pavček

Drevi KULTURNI RAZGOVORI

Drevi bodo v Križankah drugi Kulturni razgovori v letošnjem letu. Naš znani javni delavec dr. Jože Potrč bo govoril o temi »Socialistična morala«. Predavatelj je o tej temi že večkrat pisal v našem časopisu in vzbudil v javnosti veliko zanimanje, saj se Potrč loteva teh problemov z

Dr. Jože Potrč

največjo resnostjo in docela nekonvencionalno ter z globokim poznavanjem naših razmer, številnih in čestokrat nelahkih problemov, ki so s sleherno, torej tudi z našo socialistično moralo v najtesnejši zvezi.

O problemih morale je bilo v našem tisku pa tudi v radiu že mnogo napisanega in povedanega, tako da to področje že nekaj časa ni več zamrzla ledina, zato lahko upravičeno pričakujemo, da bodo drevišnji Kulturni razgovori zanimivi in plodni.

»KDO JE KDO?«

V Beogradu je pri založbi »Sedma sila« izšla knjiga z naslovom »Ko je ko u Jugoslaviji?«, delo, ki je v našem knjižničarstvu pravzaprav pionirsko, dasi smo imeli podobne, čeprav neznatne poskuse že v stari Jugoslaviji. Večina velikih, pa tudi manjših narodov ima take, redno vsako leto izhajajoče publikacije že dolgo vrsto let. Prva izdaja biografskih podatkov o jugoslovanskih sodobnikih ima sicer različne pomanjkljivosti, vendar bo kljub temu dosegla svoj namen, ki je predvsem v tem, da da poglavite podatke o naših sodobnikih.

Knjigo je uredil uredniški odbor, ki ga sestavljajo Draža Marković, Ivo Frol, Mirko Milojković, Ljubomir Stojović, Nikola Krsmanović, Milorad Mijović, Miodrag Avramović in Miha Rigl. Zaradi obilnega gradiva so uredniške posle, zbiranje gradiva in drugo za posamezne republike prevzeli posebni uredniki (za Slovenijo Ivan Sinkovec). Pri delu take vrste je bilo treba rešiti celo vrsto organizacijskih, metodoloških in drugih vprašanj ter se odločiti za čvrste kriterije. Tiskane vprašalne pole, ki so bile razposlane neposredno osebnostim jugoslovanskega javnega, političnega, kulturnega in družbenega življenja, pa bržčas niso dosegle vseh prizadetih, zaradi česar bi bilo v prihodnje potrebno poiskati še kak drug način, da bi uredništvo prišlo do potrebnih biografij.

Ker gre za gradivo, ki se vsako leto tako menja, kakor se menja družba in posamezniki, ki jo sestavljajo, je treba ugotoviti, da gre v prvi izdaji knjige »Ko je ko u Jugoslaviji« samo za prvo stopnjo, ki vodi do prihodnjih izdaj. Gledano s tega stališča je knjigi mogoče odpustiti napake, saj je naposled njena praktična vrednost vsekakor večja od pomanjkljivosti. Knjiga bo v pomoč vsem, ki aktivno spremljajo jugoslovansko sodobno življenje, torej bo stalni spremljevalec v njihovi knjižnici in na delovni mizi. Knjiga »Ko je ko u Jugoslaviji«, ki prinaša podatke o 6000 jugoslovan-

skih sodobnikih, bo pa prav tako potrebna dijakom in študentom, ki bodo v njej našli osnovne življenjske podatke in najpomembnejša dela književnikov. Koristila bo direktorju podjetja, ki želi stopiti v poslovne stike z drugim podjetjem, novinarju, ki mu bo prihranjen trud iskanja po arhivih in dokumentacijah itd. »Ko je ko u Jugoslaviji« bo postal dragocen priročnik za vsakega političnega in javnega delavca, brez katerega ne more

Z razstave sodobne japonske grafike v Moderni galeriji v Ljubljani. Umjetaro Azechi: Hribovec (barvni lesorez)

biti nobena knjižnica državnih ustanov, družbenih organizacij, znanstvenih, kulturnih in prosvetnih ustanov, uredništev in vseh drugih organizmov, ki imajo svoje mesto in funkcijo v našem družbenem življenju. Delo obsega 810 strani in se nanaša pri založbi Casopisno-založniškega podjetja Združenja novinarjev Srbije »Sedma sila« v Beogradu, Terazije 31.

ima doma ženo, ki že dvajset let živi v mislih na svojega vnuka. Tega je bil njen mož izgnal od doma, ker je bil pokvarjenec. Žena mu dejanja ni mogla nikdar odpustiti. Da bi ji vrnil življenjsko radoživost, ji je mož dolga leta na skrivaj pisal pisma o vnuku, ki da je našel pravo pot v življenje. V enem zadnjih pisem ji sporoča dobri »vnuk«, da jo bo skupaj z ženo obiskal. Ta novica pomeni za star-

Otroški koraki pantomime

EKSPERIMENTALNI NASTOP BRANKA MIKLAVCA V LJUBLJANSKI DRAMI

V letošnjem repertoarju ljubljanske Drame ima poleg nekaterih drugih eksperimentov v detaljih prav gotovo svojstveno mesto nastop Branka Miklavca v okviru eksperimentalne skupine slovenskega osrednjega gledališča. Svojestveno mesto zlasti glede žanra. Res je, s pantomimo se nevede srečujemo vsepovsod v vsakdanjem življenju, in sicer v večji ali manjši meri, majhčen košek pantomime spremlja tudi skoraj sleherno gledališko uprizoritev. Z nastopom Branka Miklavca pa je začela pantomima na našem odru

svojo samostojno pot kot posebna umetniška zvrst, ki se v zadnjih letih tudi v širokem svetu uveljavlja in si pridobiva čedalje več naklonjenih prijateljev. Zasluga za to, da si vsaj približno lahko predstavljamo pantomimo kot posebno umetniško zvrst, imata predvsem njena dva najboljša nosilca J. L. Barrault in Marcel Marceau, ki smo njuno umetnost spoznali delno v filmu, delno pa na tujem odru. Lastne tradicije nimamo in zato ni prav nič čudnega, če sta naša pantomima sama

in tudi sodba o njej močno podobni embrionalnemu stanju.

Ne bi si rad zaslužil očitka, da podcenjujem gledališko umetnost, pa bi vendar zapisal zaradi jasnejše predstave, da je v primerjavi s pantomimo običajno odskočno delo, kolikor zadeva igralce in režiserja, v nekem smislu le reproduktivno, medtem ko je avtor kvalitativnih pantomimičnih točk nujno sam ustvarjalec, in sicer tako zamislil kot izvedel. Če se mimogrede spomnimo na Marceauja, se ga spominjam izrazito kot pesnika, kot slikarja, kot pesaleca in navezadnje igralca. Zdi se mi, da mora pravi avtor pantomime združevati v sebi dober kup vseh teh elementov. In v vseh mora biti ustvarjalen.

In še dvoje potez bi rad omenil, čeprav sem se tudi teh naučil pri Marceauju. Literarna ali fabulativna stran pantomime je izredno preprosta in jasna, kot karikatura je sestavljena iz poglavitnih, bistvenih potez. Hkrati s tem je v dobesednem smislu socialna, družbena, saj odkriva tipične stvari posameznih družbenih pojavov ali splošno človeških, tipičnih reakcij na posamezna doživljanja. V tem smislu je svet pantomime v izbiri snovi morda nekoliko ožji od drugih zvrsti umetnosti, ker je njena pot zaradi specifičnih sredstev v avditorij težavnejša. Po učinku pa marsikaj celo širši, saj premosti oviro, ki jo imata besedna in odrska umetnost (jezik) ter se približa glasbi in likovni umetnosti. V Marceaujevem programu, ki sem ga imel priložnost videti, nobena točka ni bila izrazito solistična. Ko pod vtisi Miklavčevega nastopa razmišljam o tem, imam občutek, da Marceaujeva konceptija ni bila slučajna. Ze z duetom, kaj šele s skupinskim nastopom se namreč pantomima približa bistvu odrske umetnosti: dialogu, igri dveh ali več partnerjev. Monolog v pantomimi je sicer mogoč, vendar pa veliko zahtevnejši.

Vseh teh značilnosti pantomime, ki nikakor niso nespremenljive in so dostikrat odvisne od ustvarjalca samega, nisem našteval zaradi šolske tekeje, pač pa zato, ker se mi zdijo bistvene za odnos do pantomimičnega nastopa, ki nam ga je posredoval Branka Miklavc, hkrati pa se ob njih jasneje zrcalijo njegove pomanjkljivosti. Resnost in navdušena prizadevanost, ki se je z njima Miklavc lotil pantomime, opravičuje takšne pripombe.

Skušal sem si odgovoriti na vprašanje, zakaj je umetniško zreleje učinkovale prvi del Miklavčevega nastopa, njegova prireditev Benaventejevega Krišpina. Na glede na to, da odrski Krišpin ni prava pantomima in čeprav ima jasno in umetniško dovolj močno literarno predlogo, je skrivnost učinkovitosti predvsem v dinamičnosti, v nastopu večjega številnih igralcev, pa čeprav samo njihovih glasov, je v tem, da je prireditev ohranila bistvene poteze prave odrske igre, poteze, ki so sicer doživljene nekoliko metamorfozo, a za naš čas prav nič pretresljive spremembe. Bistveno vlogo pri Krišpinu imajo prav vse te komponente, medtem ko je Branka Miklavc kot Krišpin njihov povezovalni člen. Zanimivejši je drugi del nastopa: »Tri pantomime«. V njih nastopa Miklavc sam in so vse tri pravzaprav en sam pantomimični monolog, kjer se avtor in izvajalec opetka med ambicijo in umetniško zmogljivostjo. Občutno je, da še ni dozorel v vseh izraznih sredstvih, zlasti ne v mimičnih, vendar pa je naravnost presenetljivo, koliko ritma je vnesel v telesnem gibanju in kako lepo, skoraj mehko ga ubogajo kretnje. Ves osredotočen na ideje, je manj pozornosti posvetil domiselnemu iskanju tipičnih in optično dojemljivih podrobnosti, s čimer je nedvomno zmanjšal odskočno mikavnost pantomime. Ob vsem tem pa se mi le zdi osnovna pomanjkljivost v vsebinskem obrazu, v idejnem svetu vseh treh pantomim. Sibka točka je predvsem v izraziti meditativnosti, v težnji, da bi se izrazil sam v ozkem svetu svojih iskanj in problemov, ki lahko skoraj odmev samo v skrajno sorodni psih. Meje in moč tega duhovnega teritorija so preabstraktne, preutesnjene in izražene s premajhno umetniško in človeško eruptivnostjo, da bi lahko nastale duhovna last in doživljete številnejšega občinstva.

Ob koncu samo še to: s svojim večerom je Branka Miklavc ne glede na vse hibe in pripombe svojevrstno poživil repertoar ljubljanske Drame in položil temeljni kamen k razvoju domače pantomime.

Marjan Javornik

Janez Škof, Klio Ciuha-Maverjeva in Marjan Bačko v Casonovi igri »Drevesa umirajo stoje«

Drevesa umirajo stoje

(UPRIZORITEV V CELJSKEM SLOVENSKEM LJUDSKEM GLEDALIŠČU)

Pravzaprav sem v rahli zadregi:

Alejandra Casono in njegovo igro »Drevesa umirajo stoje« sem prvikrat spoznal ob uprizoritvi v SLG in v dramaturgovem zapisku v Gledališkem listu. Casona je argentinski Spanec, ki se je bil umaknil iz svoje rodne Asturije pred Francovimi gonjači. Je pisatelj in gledališki človek srednjih let, nekoč prijatelj in vrstnik velikega Federica Garcie Lorca. Toliko v informaciji.

Igra »Drevesa umirajo stoje« je nekakšen dramaturški pa estetski in doživljajski raznorodni sprimek: na teatralno učinkovit, skrivnostno eksotičen uvod se priplepi ganljivo, melodramatično jedro meščanskega minevanja, čigar umišljeno idilo ob koncu razbije prozaična, brezobzirna resničnost.

Takle je v dveh, treh stavkih vsebinski potek dogajanja: neke v središču mesta posluje misteriozni »urad za srečo«. Vanj se brez vednosti zatečeta mlado dekle in starejši možak. Dekle je bilo obupno nad življenjem in »urad za srečo« ji je tik pred samomorom prihitel na pomoč. Stari mož pa

ko najlepši dogodek v zadnjih desetletjih. Njen stari mož pa je medtem nenadoma prestregel pravo vnučko pismo. Vnuč se res vrača, le da kot — gangster! Stvar je treba rešiti, sicer bo po starki, ko izve resnico. »Urad za srečo« delegira namišljenemu vnuku — svojega direktorja — in njegovo »ženo« — mlado obupano dekle, ki je bila prišla prositi pomoči. »Akcija« se lepo izteka, starka je presrečna, vse kaže na srečen konec. Nenadoma pa plane v ganljivo družinsko idilo pravi vnuč, za katerega so mislili, da se je bil z neko ladjo potopil. Starka sprevidi dobroščnost vseh, ki so ji hoteli podariti srečo, zažene ničvrednega resničnega vnuka in pred »uradom za srečo« zataji svoje trpko spoznanje, da bi ohranila dobrovoljno poslanstvo ljudi, ki so ji hoteli vse najlepše.

Temu vsebinskemu okostju kajpada manjka drobtin, ki so pomembne za zgodbo. A tudi brez njih je jasno, da je igra večidel vodena ganljivo, ki čara ljudem iluzije. jih potlej spet snema, zato da bi spoznali resnično vrednost življenja in človeka. To je teater, ki mu ne bo zmanjkalo gledalcev. Njegov avtor je spreten, ima razvit čut za teatraliko, čeprav se problemov loteva z melodramatičnimi ali eksotičnimi prijemi, ki teatraliko potlej učinkovito — plitvijo. To je pač dramaturgija efemerčnosti.

Gledališka družina Slovenskega ljudskega gledališča v Celju se je potrudila, da bi Casonovo igro kar najlepše uprizorila. Delo je režiral Juro Kislinger. V prvi eksotični del, v »poslovanje«-urada za srečo«, je natresel kopico drobnih teatralnih efektov, ki pri publiku »vžgejo«. Tej njegovi

fantaziji je ganljiva meščanska idila sicer prirezala krila, čeprav je režiser tudi tu pokazal razumevanje in pripravljenost za smiselno oživiljanje neproblematičnega ozračja. Kislinger ima razvit občutek za ritem in dinamiko dogajanja, enako obvlada prostor.

Zlasti pomemben je delež scenografa Svete Jovanoviča, ki je »urad za srečo« opremil z bogato scensko fantazijo, domačijsko in staro salonsko prizorišče babice Eugenie pa razčlenil in prvi vrsti s premišljenim estetskim in uporabnim likovnim smislom.

Med igralci velja na prvem mestu omeniti Nado Božičevo, ki je upodobila babico Eugenio. Čeprav je med igralkinimi leti in starostjo babice bilo opaziti občutno razliko, je Božičeva ustvarila podobo starke s toplimi, dobroščno zaverovanimi, stariškavi potezami, zlasti v gestiki. Med nadrobnotimi je bil vsekakor najbolje odigran prizor spoznanja resnice in utajitev tega spoznanja pred Marto. Njenega moža, dedka Fernanda, je igral Albin Penko z manj uspešimi igralskimi poudarki. Marjanca Krošl — Horvatova je upodobila lik Marte oziroma Isabele s krhko notranjo zavestjo in vnanjo prikupnostjo. Preveč blede in tog, kar rezonersko plitek pa je bil Mitja Bitenc v vlogi direktorja »urada za srečo« ali Mauricia. V manjših vlogah je nastopil večji del igralske družine SLG.

Uprizoritev Casonove ganljive »Drevesa umirajo stoje« je mogoče uvrstiti med tista dela, ki bodo imela dovolj občinstva, k umetniški fizionomiji SLG v Celju pa ne bodo pridala nič novega in pomembnega.

V. Predan

USPEL NASTOP Glasbene šole Moste

S pristrčno, a vsebinsko nena- vadno bogato prireditvijo je Glasbena šola Moste v nedeljo dopoldne počastila spomin 50-letnice smrti velikega norveškega skladatelja Edvarda Griega.

Ze topla uvodna beseda prof. Lize Vebetove je dala slutiti, s kolikšno zavzetostjo in ljubeznijo se pedagogi na tej šoli posvečajo glasbeni vzgoji zaupane jim mladine. Se zgovorneje pa so o tem pričali nastopi njihovih učencev, ki so se predstavili v skladbah za dvo- in štiričrno klavirsko igro, samospev, violino, klarinet, trombono in končno celo v lepo ubranem ansamblu trobil.

Izvedba sporeda je bila vseskozi na dostojni višini; pokazala je, da Glasbena šola v Mostah po resnosti prizadevanja nikakor ne

zastaja za ostalimi ljubljanskimi glasbenimi šolami, ki imajo bogatejšo glasbeno tradicijo. K.

TRŽASKI GLEDALIŠČNIKI ZOPET V LJUBLJANI

V ljubljanskem Mestnem gledališču zdaj še več let zaporedoma stalno srečujemo prijubljene slovenske gledališke umetnike iz Trsta. Ti so v stalnem dogovoru z Mestnim gledališčem in odigravo v sezoni po eno predstavo za abonente Mestnega gledališča. Gostje iz Trsta bodo tokrat, v dneih od 19. do 23. januarja, uprizorili v Mestnem gledališču komedijo tržaškega pisatelja Josipa Tavčarja »V nedeljo popoldne«, ki obravnava motiv iz sodobnega tržaškega življenja. V glavnih vlogah bodo nastopili naši stari znanci. Vednevo gostovanje Tržačanov bo spet pozivilo za nekaj dni ljubljansko gledališko življenje.

Panter in podgana

Panter je padel v jamo, ki jo je bil lovec izkopal in pokril s peševjem in listjem. Zdal je sedel na dnu in ni mogel splezati na prostost. In še lakota ga je mučila. Vsako žival, ki se je približala jami, je poklical in prosil, naj mu pomaga ven. A vse so rekle: »Nas sovražnik si in nas skušaš požreti, čemu ti ti torej pomagaš?« In mnoge so celo posumile, da je najbrž nalašč zlezal v jamo in se zdaj pretvarja, da bi privabil živali in jih se laže ujel. Končno se je v bližino priklata podgana in tudi njo je zaprosil panter za pomoč. »Kako naj jaz, majhna, slabotna žival, izulečem tebe, ogromni ropar?« je odvrnila podgana. »To sploh ni mogoče.« Ko pa jo je panter začel rotiti in ji še sveto obljubil, da se odslej ne bo nikoli več niti dotaknil njenega sorodstva, se je podgani vendar zasmilil in začela je premišljati. Ob robu jame so se košatile ovijalka z dolgimi, trdnimi stebli. Podgana jih je začela razpletati in spuščati v jamo, tako, da so bile zgoraj še trdno zakoreninjene. Ko je tako spustila šest ali sedem ovijalk, je zaklicala panterju, naj jih zgrabi in zviže v vrvo, po kateri bo mogel nato splezati kvišku.

Rečeno, storjeno. Res se je na ta način panterju posrečilo splezati iz jame. Toda komaj je bil zgoraj, že je rekel podgani: »Res sem sicer prisegel, da tebi in tvojemu rodu ne bom storil ničesar žalega, a od lakote skoraj omedlevam in ne bom se mogel klatiti naokrog za drugim plenom. Zato bom zdajle požrl tebe, čeprav mi je zelo žal. Kajti če ti prizanesem, me bo od sestradanosti konec.« Tedaj je podgana zastokala: »O panter, ali sem storila kaj hudega, ko sem ti pomagala iz jame?«

Ko sta še govorila, se je priplazil pajek. Začudil se je in vprašal: »Zakaj se prerekata?« po strmih stenah in iz njih sem ležl v svoji jami, podgana ti pač ne bo več pomagala. Sam pa sem prešibak za kaj takega.« In s podgano sta odšla, medtem ko je panter rjovel: »Ko bi bil požrl vsaj pajka!«

(Z Zlate obale)

Zanimivosti

Največji fizik novega veka Isaac Newton je med svojimi znanstvenimi snovanji pozabil jesti, piti in spati. Beethoven je napisal največji svoj glasbeni stvaritvi »Missa solemnis« in »IX simfonijo« skoraj popolnoma gluhi. Bil je neprivačne zunanosti, a se je močno zavedal svoje veličine in se ni na cesti umaknil niti cesarjem.

Veselite mladega brivca

Strižem, češem stare, mlade, brujem črne, bele brade — kakor blisk se bliska britev, kakor meč v viharju bitev.

V ogledalih in kristalih ves zreali dom se moj — v bisernih, srebrnih valih pride sreča naj s teboj!

Kadar prišume dekleta z belo svilo vsa odeta, v zlatih lascih sijejo nežno, rožno klijajo.

Ko pa pridejo otroci, zapojo mi škarje v roci, kodri padajo z glavice kot pod koso red cvetic.

SVET TIŠINE

Filmi, ki prikazujejo podvodni svet, me zelo zanimajo, ker sem tudi sam v počitnicah večkrat z masko raziskoval ta čudoviti, še ne popolnoma raziskani svet. Videl sem mnogo lepega in zanimivega, a to, kar sem videl v filmu »Svet tišine«, je presegló vsa moja pričakovanja. Odprl se nam je nov svet, svet tišine, a vendar poln življenja. Vsaka sli-

ka v tem filmu je umetnina, ki se ne da opisati. To se mora videti. Nekateri prizori so mi še posebno ugajali. Najbolj mi je bil všeč dogodek, ko so potapljači ladje »Calypso« (tako se je imenovala ladja francoskega režiserja tega filma J. Costeauja, s katero so delali potapljači izlete pod vodo) s krmljenjem tako udomacili neko ribo, da je potapljač z njo odplesal valček. Toda ker jih je pri krmljenju drugih rib, s katerimi so tudi želeli postati prijatelji, zelo motila, so jo zaprli v kletko, ki so jo posebej v ta namen spustili v morje. Veliko navdušenje so vzbudili mornarji,

ki so pobijali najhujše sovražnike kopalcev — požrešne morske pse. Ves film je prežet s pristnim francoskim humorjem, ki zelo pozitivno dogajanje.

Največja odlika tega filma je po mojem mnenju ta, da je ves posnet v naravi in v krasnih barvah, brez kakršnih koli prevar, ki jih po navadi uporabljajo drugi ustvarjalci te vrste. Da je film odličen in vreden ogleda, dokazuje tudi prva nagrada na festivalu v Cannesu. Vsakomur, ki si ga ni ogledal, je lahko zelo žal.

Darovec Jože, 4. r. klas. gimn. v Ljubljani

Vam je znano, da...

- je Kristof Kolumb potreboval za svojo znamenito vožnjo iz Evrope v Ameriko 70 dni, ni pa do konca svojega življenja vedel, da je odkril nov kontinent; mislil je namreč, da je našel pot v Indijo.
- je vseh belcev nad 1 milijardo in 200 milijonov?
- je največji ledenik na svetu Vatna Jokull, ki se nahaja na Islandu in meri 8500 km².
- himalajsko pogorje še vedno ni povsem raziskano?

Punčka iz rafije

Deklice bo gotovo zanimalo, kako lahko same naredijo punčko iz rafije. Za to potrebujemo tri konce žice. Dva konca bosta služila za roke in noge, iz krajšega konca žice pa bomo napravile glavo. Potem vse dele ovijemo z rafijo. Trup ovijemo nekoliko debeleje, roke in noge pa bolj tenko. V krog iz žice, ki predstavlja glavo, nabašemo papir, nato tudi

Kako se je odrezal mali Zdravko!

Zdravko se je igral v kuhinji in neprestano nadlegoval mamo z najrazličnejšimi vprašanji. Mama mu je potrpežljivo odgovarjala, čeprav je imela polne roke dela s pranjem.

Nenadoma je zagledala soseda, ki se je namenila k njej. Ta soseda je bila klepetava ženska in mama je ni posebno marala.

Da bi se izognila neljubemu obisku, je stopila v shrambo, Zdravku pa naročila: »Reci, da mama ni doma.«

Soseda je kmalu stopila v kuhinjo in vprašala: »Kje pa je mama?« Zdravko se je zelo pametno zadržal in hitro odgovoril:

»Mame ni ma, šla tja.« in pokazal na vrata shrambe.

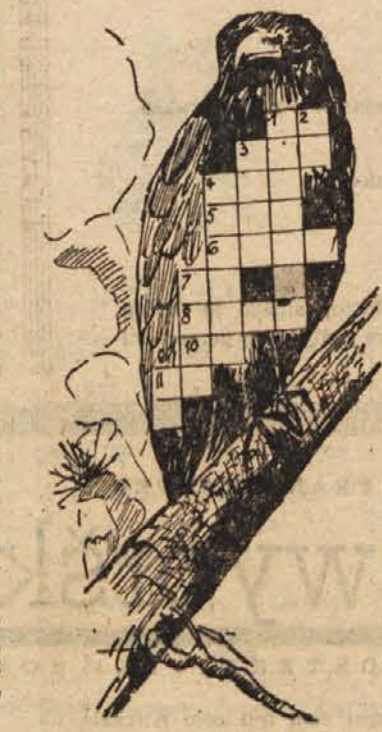
Mama je morala iz skrivališča. Ni vedela, ali se naj jezi ali ne. Vzela je Zdravka na roke in z ljubkujočim glasom dejala: »Ti moj zlati poredneži!«

K. V., Podplat

Križanka »OREL«

Vodoravno: 1. osebni zaimek, 3. debela palica, 4. tla, 5. kratica za Organizacijo združenih narodov, 6. glavno mesto Nizozemske, 7. predlog, 8. reka na Poljskem, 10. vprašalnica, 11. časovni prislov.

Navpično: 1. reka z mnogo vode, 2. franc. osebni zaimek, 3. domača žival, 4. marš, 7. priimek italijanskega raziskovalca (Marco), 11. veznik.

»Joči ljubljena dežela«

Angleški film »Joči ljubljena dežela« je eden izmed boljših filmov. V njem vidiš tiho mrzno žila za roke in noge, iz krajšega konca žice pa bomo napravile glavo. Potem vse dele ovijemo z rafijo. Trup ovijemo nekoliko debeleje, roke in noge pa bolj tenko. V krog iz žice, ki predstavlja glavo, nabašemo papir, nato tudi

so dobro zaigrali, predvsem glavni junak — vaški pastor. Film je res dober. Škoda je le, da ni posnet v barvni tehniki, kar bi film močno poživilo.

Rupar Cveto, dijak, Rožna dolina, Ljubljana.

Nagradna slikanica »Smuk«

Slikanica »Smuk« je samo za tiste naše sodelavce, ki še niso izpolnili 10 let. Opišite slikanico in opise pošljite »Pisani trati« do 24. januarja. Najboljšega bomo nagradili in objavili.

Pismo prijateljici iz tujine

Pozno popoldne sem prišla domov. Morala sem napisati še nalogo za drugi dan, zato sem se hitro spravila na delo. Skoraj bi prezrla pisemce, ki je ležalo med knjigami. Takoj sem spoznala pisavo moje prijateljice, ki je pred kratkim odšla k stricu v inozemstvo. Oče ji je padel med vojno kot partizan, mati pa ji je pred nedavnim umrla. Stric živi že dalj časa v tujini in, ker nima svojih otrok, jo je vzel k sebi. Zanimalo me je, kaj piše o svojem novem domu, in začela sem brati. Najprej voščilo za novo leto,

Soba v Prešernovi hiši

nato opis kraja, v katerem živi, na koncu pa je pisala o svojem velikem domotožju. Med drugim sem brala: »... Nikoli si nisem mislila, da se bom tako težko poslovila od domovine. Ko sem prišla do meje, bi najraje stopila iz vlaka in se vrnila. Pomislila sem, da odhajam za vedno, in po licih so mi začele teči debele solze. Vi morda niti ne veste, kaj je domovina. Toda človeku, ki je daleč stran med samimi tujci, pomeni domovina vse. Stric me tolaži, naj se prilagodim življenju, kakršno je. Toda to zame ni mogoče.«

V mislih preživim še vedno vse dni v svojem nekdanjem domu, kjer sva tolikokrat srečni sedeli na vrtu in se pogovarjali. Edino, kar imam za spomin na domovino, so knjige, ki sem jih vzela s seboj. Kaj vse bi dala, da bi še enkrat obiskala Slovenijo! Skupaj bi naredili izlet na Gorenjsko, kakor sva ga malo prej, preden sem odšla. Ali se še spominjaš, kako lepo je bilo v Vrbi in na Bledu? Zgodaj je bilo še, ko sva prispeli v rojstni kraj našega največjega pesnika. Prebujalo se je šele življenje v vasi in zrak je bil čudovito svež. Nato sva si ogledali okolico. Stali sva pri cerkvi sv. Marka in gledali Karavanke, ki so bile vse ožarjene od jutranjega sonca. Se sedaj jih vidim tako jasno kot tisto jutro. Kmalu je vas oživela in kmetje so veseli odhajali na delo. Pravi slovenski kmetje, s svojimi šegami in navadami, ki so naju zelo zanimale.

Ogledali sva si Prešernovo rojstno hišo in nato sedli pod drevje na vrtu. Brali sva njegove pesmi, ker se nama ni nikamor mudilo. Tudi sedaj jih imam pri sebi, in kadar jih prebiram, mi je, kakor da sedim tam na vrtu pred Prešernovo rojstno hišo in gledam prelepo domačo zemljo...«

Zmračilo se je že in morala sem odložiti pismo. Sedela sem pri oknu in gledala v lep zimski večer. Svetle zvezde so se bleščale na nebu, Kamniške planine so se zavijale v temno noč, nad Rožnikom pa, kjer je pred kratkim zašlo sonce, se je ozek pas neba prelival v čudovitih barvah. Pomislila sem na prijateljico, ki je tako daleč od mene. Morda tudi ona sedaj sloni ob oknu, gleda v mrzlo noč in se spominja večerov, ko sva brezskrbno opazovali zvezde na nebu in niti pomislili nista, da se bova morali kdaj ločiti. Ljubila sem domovino, toda šele to pismo mi je široko odprlo oči, da sem spoznala, da pomeni domovina mnogo več, kot sem mislila.

Cisto stemnilo se je že, obrist gora so se že izgubljali v temi, le mesec je razlival svojo srebrno luč naokoli. Kdo ve, koliko ljudi misli sedaj na svojo domovino, pa je ta tako daleč od njih.

Metka Klerišar, dijakinja 3. razr. gimn. v Ljubljani

IZREDNA SEJA HOKEJSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE

Liga - toda s petimi člani

Tašmajdan ni uspel - Srečanje med »Ljubljano« in »Jesenicami« v nedeljo

Ljubljana, 15. jan. — Danes je bila seja hokejske zveze Jugoslavije, na kateri so razpravljali predvsem o tekmovalni zvezni hokejske lige, ker je namreč »Varaždin« odpovedal udeležbo. Na seji so soglasno sklenili, da ostane zvezna hokejska liga, katero pa bo letos sestavljalo le pet članov. Razpored tekem ostane popolnoma isti kot doslej in tudi datumi kol.

Zaostala tekma prvega kola med »Ljubljano« in »Jesenicami« bo odigrana v nedeljo, tekma med »Zagrebom« in »Jesenicami«, ki bi morala biti odigrana danes, pa je preložena na 6. februar.

Na seji so razpravljali tudi o obvestilu »Tašmajdana«, ki je prispelo danes na Zvezo, in v katerem se »Tašmajdan« ponuja za šest član zvezne lige, namesto »Varaždina«. Na seji so to ponudbo soglasno odklonili iz sledečih razlogov:

plenum HZJ je že pred mesecem odločil, kakšno obliko bo imela liga in kdo bo v njej sodeloval;

Isto pravico, kot si jo lasti »Tašmajdan«, za nastop v ligi kot šest član, imajo vsi drugi klubi Jugoslavije;

»Tašmajdan« doslej še ni sodeloval niti na republikanskem, niti na državnem prvenstvu; hokejska zveza Jugoslavije je enotnega mnenja, da ne bo podpirala kluba, ki ne bo podpiral prvenstva.

TURNIR V BERWERWIJKU Matanovič zmagal, Pirc izgubil

Beverwijk, 15. jan. — V V. kolu šahovskega turnirja v Beverwijku so rezultati prve skupine naslednji: Donner — Pirc 1:0, Stahlberg — Matanovič 0:1, Van Seltlinga — O. Kelly remi, Baumester — Milič remi, Pinlik — Euwe 0:1.

V drugi skupini je Rellstab premagal Fudererja, v tretji je Božić kot črni premagal Keresa, v četrti pa Kostić, tudi kot črni, Dimercja. V moštovski skupini je Džaja dobil z Remusalom.

Stanje velenoštrke skupine po V. kolu: Donner 3,5, Euwe, Baumester, Matanovič po 3, Stahlberg in Okelly 2,5, Pirc, Pinlik, Milič po 2, Van Seltlinga 1,5.

z izjemnimi krepi klub, ki je nastal pod tako izjemnimi pogoji kot »Tašmajdan«; hokejski klub »Tašmajdan« je bil registriran pri HZJ šele na današnji seji (torej po začetku državnega prvenstva) in tako tudi zaradi tega ne more nastopiti v ligi.

Hokejska zveza Jugoslavije ima v svojem proračunu iz preteklega leta še okoli 100.000 dinarjev namenjenih za podporo klubom. Ta sredstva bo HZJ razdelila med republiške zveze po sledečem ključu: Srbija 30.000, Hrvaška 30.000 in Slovenija 40.000 dinarjev (v Slovenijo zaradi tega, ker bodo sredstva razdeljena med hokejske in umetne drsalec).

Sklenjeno je bilo tudi, da bo državno prvenstvo v umetnem drsanju, za katerega organizacijo je zaprosil »Zagreb«, pa je zadnje dni odpovedal, preloženo na 15. in 16. februar, s tem da bo prvenstvo v Celju, če tam ne bo ledu, v Ljubljani in v skrajnem primeru na Jesenicah. Sklep seje je tudi, da bo državno prvenstvo v umetnem drsanju le, če bo pred določenim datumom vsaj osem do deset dni led, da bodo imeli drsalci možnosti za trening.

Na ženskem turnirju je Lazarevičeva premagala Brusovo, Bačićeva pa je izgubila s Hamskerkovo.

BLAHA TRENER LJUBLJANE?

Trenerju ješenjskih hokejistov Blahi poteče ob koncu januarja pogodba s HK Jesenice. Trener Blaha bi želel prevzeti trening »Ljubljane«. HK »Tašmajdan« je zaprosil HZJ, da mu odobri tekmo v Sofiji. HZJ je tekmo odobrila s tem, da se to vračuna v kvoto odobrenih tekem Hokejski zvezi Srbije.

SAHOVSKO PRVENSTVO SZ

Rezultati II. kola: Toluš—Tajmanov 1:0, Bronstein—Talj remi, Gipsis—Geller remi, Turgenidze—Petrosjan remi, Krogus—Borisenco remi, Boleslavski—Kotov remi, Spaski—Polugajevski preki, Averbah—Korčnoj in Suetin—Banik preki.

Naši alpski smučarji za Badgastein

Beograd, 15. jan. — Smučarska zveza Jugoslavije je odobrila predlog zveznega kapetana za alpske discipline Ing. Avgusta Poharja glede naše reprezentance za svetovno prvenstvo v alpskem smučarju, ki bo od 2. do 9. februarja v Badgasteinu. Zvezni kapetan je namreč predlagal tudi dve rezervi za štiri reprezentante. Le-ti so: Janez Štefe, Matevž Lukanc, Jože Iljica, Ludvik Dornik, Milan Janc, rezervi pa: Peter Lakota in Stanko Klmar (ani se mladina).

Vendar si je zvezni kapetan obdržal pravico do spremembe, če bi se po tekmovalnih v Kitzbühelu in Cortini izkazale kot potrebne. V naši reprezentanci za Badgastein je seveda tudi Slavica Zupančič kot edina predstavnica naših smučark. Kot je videti manjka v reprezentanci Tine Mušler, ker se ni popolnoma okrevala. Za trenerja, ki bo spremljal reprezentanco v Badgastein, je določen Marjan Magušar. Reprezentanca bo odpotovala v Badgastein 27. januarja.

Ravne - pomembno smučarsko središče

Spričo množičnosti in zimskošportnih naprav vedno večja kvaliteta

Vzlic temu, da v neposredni bližini Ravne doslej še ni bilo snega, ravenski smučarji niso držali križem rok. Nasprotno: izkoristajo namreč v vsak prost čas in v skupinah ali posamično odhajajo na teren nekoliko višje od smučarske koče, ki je oddaljena od Ravne več kot uro hoda, in tukaj potekajo pod vodstvom trenerjev priprave za letošnjo sezono.

Od bolj poznanih alpskih smučarjev smo našli na Karja Faneclia. Nastavili smo mu nekaj vprašanj v zvezi s pripravami in delom ravenskih smučarjev.

Kako se smučarji pripravljate na letošnja tekmovalja?
»Najprej smo vadili na prostem,

Tesen poraz v Manchesteru

Manchester, 15. jan. — Sinoči je Crvena zvezda v Manchesteru igrala prvo četrtfinalno srečanje za evropski pokal nogometnih prvakov z moštvom »Manchester United«. Zmagalo je domače moštvo z 2:1 (0:1). Gol za Crveno zvezdo je zabil Tašić. Srečanju, ki je bilo ob hladnem in meglenem vremenu, je prisostvovalo 60.000 gledalcev.

V prvem delu igre je Manchester United, zlasti v začetku, silovito napadal, toda vse njegove akcije so se končale pri Spajiču ali Mitiču. Tudi napadi Crvene zvezde so bili zelo nevarni, vendar ne tako pogosti. Po odmoru je moštvo Crvene zvezde igralo raztrgano, igralci so si preveč podajali in preigravali. Ni se čuditi, da so domači poročevalci in strokovnjaki ocenili napad Crvene zvezde kot »presenetljivo slabo napadalno silo«.

Po odmoru so Italijani zaigrali kot preropjeni, osvojili so se pritiska Ircev in tudi sami začeli pritiskati na irska vrata. Tako so tudi dosegli častni gol. Ferraro je Žogo poslal do Ghiggija, ki je ostro streljal v irske vratarja Gregga. Temu je spolzka žoga ušla iz rok, tako da jo je Da Costa poslal v gol.

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Severna Irsko in Wales v finalu

Sev. Irsko : Italija 2:1 (2:0)

Kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo med Severno Irsko in Italijo, ki je bila danes v Belfastu, se je končala z zmago domačinov z 2:1 (2:0). Igrišče: Mestni stadion v Belfastu, teren blaten. Sodnik: Zsolt (Madžarska).

Takoj ko je sodnik Zsolt dal znak za začetek tekme, ki so ga imeli Italijani, so po napaki Schiaffina prešli Irski v napad in dobesedno oblegali italijanski gol. To je tudi rodilo uspeh, saj so po uspešni kombinaciji napadalne trojke prek leve zveze McIlroya dosegli prvi gol. Potem so Irski še povečali pritisak, tako da so Italijani izgledali kakor začetniki, ne

pa kakor dvakratni prvaki sveta. V dvajseti minuti Irski zopet triumfirajo. Italijanski napadalec Schiaffino je izgubil žogo v dvoboju s Peacockom, ki je žogo podal svojemu napadalcu McIlroyu. Le-ta je potem, ko je nekaj metrov vodil žogo, le-to ostro streljal. Žogo je Bugatti odbil do Cushia, ki je streljal poleg padlega Bugattija v vrata.

Po odmoru so Italijani zaigrali kot preropjeni, osvojili so se pritiska Ircev in tudi sami začeli pritiskati na irska vrata. Tako so tudi dosegli častni gol. Ferraro je Žogo poslal do Ghiggija, ki je ostro streljal v irske vratarja Gregga. Temu je spolzka žoga ušla iz rok, tako da jo je Da Costa poslal v gol.

Po tem голу je igra postala še ostriša, posebno s strani Italijanov, ki jim je ustrelal neodločen rezultat, tako da je sodnik moral izkličiti italijanskega igralca Ghiggija zaradi grobe napada na srednjega krilca Irke.

Ko je sodnik zapiskal konec tekme, so gledalci svojim milincem privedli prave ovacije, saj so tako Britanski otoki dobili z današnjimi zmaganimi Severne Irske nad Italijo in Walesa nad Izraelom štiri finalistne na svetovno prvenstvo.

Izrael : Wales 0:2 (0:1)

Tel Aviv, 15. jan. — V Tel Avivu je bilo danes kvalifikacijsko srečanje za svetovno nogometno prvenstvo med reprezentancama Walesa in Izraela. Zmagala je reprezentanca Walesa z 2:0 (1:0). Povratno srečanje bo 6. februarja v Cardiffu. Zmagovalec tega srečanja bo 16. finalist svetovnega nogometnega prvenstva. Vendar je malo verjetnosti, da bi Izrael premagal Walesane na njihovem igrišču.

Fanecl nam je nadejal dejal, da bodo za še širši razmah smučanja organizirali več tečajev za mladino, mamo tega pa tudi tečaje za vadiatelje množičnega smučanja.

Katera tekmovalna predvidevanja? »Januarja bodo društvena prvenstva, takoj nato pa podzvezna v velenjalom (Crna) in slalomu (Ravne). V Prevaljah pa bo tradicionalni Pavlov smuk. Na programu je še mednarodni dvoboj na Ravnah med koroski smučarski podzvezni in reprezentančni vzhodnega dela avstrijske Koroske. Podzvezno prvenstvo v tekih bo združeno s meddruštvenim tekmovaljem. Računajo, da bodo nastopili naši najboljši tekralci na smučeh.

14. in 15. februarja bodo na Ravnah mednarodne tekme metalurških podjetij v vseh disciplinah. Februarja bodo še mednarodne tekme, tudi v vseh disciplinah. Mednarodni tradicionalni koroski slalom z Uršije gore bo marca. Mimo tega pa se Ravnečan potegujejo tudi za republiško srednješkolsko prvenstvo.

All se še sedaj odklikujejo nekateri mladi smučarji, ki naj bi bili nasledniki Rohača, Ovsenjaka in Faneclia?
»O, seveda! Teh imamo pa kar precej: Jamšek, Videmšek, Arcoč, Bijoč, Zilherle, Bauče, Čeharnik, Umavrt, Potočnik, Jang, Lojze in Milica Fanecl in drugi.

Ponos ravenskih smučarjev pa je in bo nova izredna zahtevna proga za smuk z vrha Uršije gore do smučarske koče. Proga je v glavnem že izgotovljena in ustreza vsem mednarodnim predpisom. Dolga je okoli 3000 metrov z višinsko razliko 800 m in je ena najlepših v Jugoslaviji. Na njej bodo lahko prirejali velika mednarodna smučarska tekmovalja, in ko se bo sedanjí višnji žičnič (400 m) z gimnazijo pridružil še nova »sedeljna« od smučarske koče do vrha Uršije gore, bodo Ravne zaradi velikega smučarskega središča, veliko po množičnosti, kvaliteti in po zimskošportnih objektih.

NOVOSTI!

V tisku je priročnik

POLITIČNA EKONOMIJA

ki ga je napisal F. Černe, univ. predavatelj na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Vsem, ki delajo v gospodarstvu in v upravi, ki se pripravljajo za spizit iz tega predmeta, bo knjiga dragoceno pripomoček pri razumevanju naših gospodarskih vprašanj in gospodarske politike. Cena bo vsakomur dostopna. Naklada je omejena. Zato sprejema naročila kmalu. »Uradni list LRS«, Ljubljana, Erjavčeva 15a, poštni predal 336.

ROCK AROUND THE CLOCK
ROCK - A BEATIN' BOOGIE

Naše nadarjene mlade smučarke: Jamnikova (Kranj), Kerštajnova (Planica) in Krista Fanecl (Ravne)

UPRAVNI ODBOR RUDNIKA LIGNITA VELENJE

sprejme v službo:

strojnega inženirja po možnosti z nekaj prakse
elektro inženirja z nekaj prakse
stenodaktilografko

Plača po tarifnem pravilniku in stanovanje zagotovljeno. Nastop službe je možen takoj ali po sporazumu. Prošnje z navedbo dosejanje zaposlitve pošljite na personalni oddelek rudnika Velenje do 1. februarja 1958.

FRANK HARPER

Newyorške NOCI

15 DETEKTIVSKI ROMAN

»V belem kimonu je sedela na nizkem stolčku. Zdaj se mi ni zdelo prav nič več zapejiva. Zbrsala si je bila šminko, njen obraz, ki so ga obdajali črni lasje, je bil blede kot maska. Spoznaval sem, da razume, v kakšnem položaju je, zato je skesano priznala:
»Bila sem pri Rothu.«
»Ali si ga ljubila?« sem hotel zvedeti.
»Sovražila sem ga, pa me je začaral. Prav kot njegov idol Napoleon je tudi on znal ukazovati.«
»Zakaj ga nisi zapustila?«
»Ni bilo mogoče. Grozil mi je. Če bom šla od njega, je rekel, bo spravil v javnost podatke o moji preteklosti. Našel me je bil v francoski četrti New Orleansa, takšna preteklost pa lahko uniči sleherno žensko...«
»Ali je Kim April tvoj pravo ime?«
»Ne, ni. Pišem se Jane Macher, tako so me klicali tudi v New Orleansu. Ime Kim April mi je dal Roth...«
Segel sem v notranji žep, kjer sem hranil cigare. Izvelke sem eno. Bila je zmečkana, pa sem jo le prižgal.
»Kdaj si prišla v Rothovo hišo?«
»Bilo je malo po polnoči, takole med dvanajsto in eno. Ne vem natančno, ker nisem gledala na uro.«
»Kako pa veš, da je bilo prav v tem času?«
»Televizijski aparat je bil vključen, prav takrat je bila na vrsti moja oddaja.«
»Ali je Roth gledal to oddajo?« sem dalje spraševal.
»Ne. Sedel je na divanu in spal.«
»Ali je spal? Nemara je bil že mrtev?«
»Spal je. Vem, da je kdaj pa kdaj jemal sredstva za pomirjenje živcev. Potem je vselej zaspal.«
»Ali te ni slišal, ko si vstopila?«

»Ne... Nekajkrat sem mu celo potrkala na ramo, pa se ni premaknil,« mi je odgovorila.
»Ali se ti ni zdelo čudno?«
»Niti najmanj ne. Roth je vedno trdno spal. Nekaj minut sem sedela zraven njega in sem najbrž takrat izgubila tisti uhan. Tega nisem niti opazila.
Globoko sem potegnil dim, nato pa sem jo vprašal:
»Ali si potem opazila kovček, ki je bil v Rothovi delovni sobi?«
»Enie! Povej no, kako pa veš, kje je bil kovček?«
»Jaz vprašujem,« sem ji strogo segel v besedo. »To je torej tisti kovček, ki sem ga kasneje našel med tvojimi?«
Sklonila je glavo. »Nič ne tajim, povedala ti bom resnico. Kovček je stal na pisalni mizi in sem ga odprla iz radovednosti.«
»In kaj je bilo v njem?«
»Pa čeprav ti povem, mi ne boš verjel. Mislija sem, da se mi bo ustavilo srce, ko sem opazila nekaj, kar bi mi pripomoglo, da bi se dokončno iznebila Rotha. Nekaj, kar je pomenilo mojo rešitev in kar sem brezpogojno morala imeti.«
»Torej si ukradla tisti kovček,« sem rekel in jo ostro pogledal.
»Pograbila sem ga in naglo odšla iz hiše.«

»Ali si videla koga na cesti? Koga, ki je kadil cigaro? Veliko cigaro, na primer takšno, kot je tale?«
Pogledala je moje cigaro in odkimala: »Ne, nikogar nisem videla. Pohitela sem do vogala, poklicala taksī in se odpravila domov.«
»Kdaj si izvedela, da je Roth mrtev?«
»Iz popoldanskih časopisov.«
Ogorek cigare sem vrgel skozi okno v East River.
»V redu, daj mi zdaj tisti kovček.«
»Prav, Enie,« mi je odgovorila. Spoznal sem, da je zelo zvrta. Vse je storila poslušno kot otrok, ki potrebuje zaščito. Šla je pred menoj. V spalnici se je približala tistemu koncu, ki sem ga začel preiskovati prejšnjo noč, ko je nenadoma ugasnila luč. Metala je kovčke drugega za drugim na tla, preden je prišla do tistega, ki sva ga iskala. Bil je zelo težak, poln denarja. Še nikoli doslej nisem videl toliko denarja hkrati. Sami stodolarški bankovci...
»Koliko denarja je tu notri?«
»Pol milijona dolarjev,« mi je odgovorila, jaz pa sem potegnil iz svežnja bankovec in ga dvignil proti luči. Opazil sem v njem drobce modre in rdeče nitke. Pečat in portret Benjamina Franklina sta bila jasno vidna. Ni bilo dvoma, bankovci so bili pravi.
Ustrašil sem se ob misli, da bi mogel sodnik

uporabiti ta denar kot neizpodbitni dokaz, če bi hotel zvaliti krivdo za umor na Kim. Kdo bi verjel, da ni zadavila spečega milijonarja Rotha prav zaradi tega denarja?
Na čelu so se mi začrtale globoke gube. Čeprav sem bil sposoben storiti marsikaj, vendar nisem mogel biti tako podel, da bi koga drugega spravil na električni stol.
»Kaj razmišljaš, Enie?« me je vprašala, jaz pa sem molčal in razmišljal. Jasno je bilo, da je Roth namenil te sto tisoče dolarjev tistemu, ki ga je pričakoval ob treh po polnoči. Prav tako mi je bilo jasno, da so se z vsem tem skrivale prepovedane kupčije. Gotovo gre za kakšno gangstersko zadevo, sem ugotavljal, zakaj le gangsterji sklepajo kupčije v tolikšem obsegu in tako plačujejo v gotovini. Zlasti v trgovini z ženskami so navade takšne, Roth pa se je ukvarjal s to kupčijo.
Čutil sem, da mi srce hitreje utripa. Zila nad levim očesom, ki je bila skraj povsem odkrita, me je zbolela, ko sem spet pogledal Kim. Dolgo sem gledal »polnočno zvezdo« in spoznaval, da ji skoraj ne bo mogoče pomagati.
Za njo je vohal Tight, nanjo pa je prežal tudi tisti, ki mu je bil ta denar namenjen. Ta človek bo imel s Kim nedvomno manj usmiljenja kot Tight, sem bil prepričan. Bil je že v njenem stanovanju in je iskal kovček...
Vprašal sem se, kdo neki bi to mogel biti. Edini, ki se mi je kar naprej vračal v misel, je bil plavalosek, ki je v črnem avtomobilu s fidrisko značko čakal pred hišo.
Tight in ta neznanec sta smrtna sovražnika Kim Aprilove, mi je šlo skozi možgane. Nagonko sem jo začel božati po lasih. »Skušal ti bom pomagati,« sem ji rekel.
»Kaj naj storim?« me je vprašala.

UMRLA JE V 82. LETU STAROSTI NASHA MAMI, STARA MAMA, SESTRA, TAŠČA IN TETA

ANTONIJA ŠKARABOT

rojena FAGANEL

VDOVA PO SODNEM USLUŽBENCU

POGREB DRAGE POKOJNICE BO V ČETRTEK
POPOLDNE IZPREJED HIŠE ŽALOSTI
NA POKOPALIŠČE V SOLKANU

SOLKAN, ŠEMPAS, MARIBOR, RENČE,
DNE 15. JANUARJA 1958

ZALUJOČI: SIN MIRO, NEČAKINJE MARIJA, METKA IN SMILJANA, BRAT CIRIL, SNAHI FANIKA Z OTROKI IN CIRILA TER OSTALI NEČAKI IN NEČAKINJE

D NEVNE NOVICE

NOCNO ZDRAVNIŠKO DEZURNO SLUŽBO ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIŠKOVEM DOMU OD 22-7. URE ZJUTRAJ, OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN:

Zdravstveni dom CENTER: dr. Podčrnjak Jože, Gorupova 1/III, tel. 21-518. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 30-300.

Zdravstveni dom BEZIGRAD: Od 12. do 17. jan. dr. Naglas Marjan, Lavričeva 5/A, telefon 31-396, v odsotnosti 30-800.

Zdravstveni dom VIC: Od 11. do 17. jan. dr. Grapar Stane, Kogeljeva 5, telefon 23-372, v njegovi odsotnosti klicati telefon 21-519.

Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje, Rimska cesta 31, telefon 21-797 od 8-14.

Zdravstveni dom MOSTE: 16. jan.: dr. Čuček Jože, Povšetova ul. 10, telefon 30-628. V odsotnosti zdravnika klicati tel. LM 30-300.

17. jan.: dr. Bartol-Zavri Ivana, Zdravstveni dom Moste, Krckova 5, telefon 31-359. V odsotnosti zdravnika telefon LM 30-300.

Zdravstveni dom RUDNIK: dr. Velikonja Valentin, Ambulanta izžanska cesta 3, telefon 20-167. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 20-509. V soboto dežurna služba že od 18. ure dalje.

All se kdaj spomnite na Vaše zdravje? Oglejte si zdravstveno razstavo, ki je odprta vsak dan od osmih zjutraj do osmih zvečer na Magistratu. Vzorca je kurjena, sindikalne podružnice, delovni kolektivni, soletne prijavne pravobranstveno svoj obisk zdravstvene razstave da vam bo zagotovljeno strokovno vodstvo.

Ljubljanski šahovski klub obvešča svoje člane in simpatizante, da bo redni letni občni zbor v petek, dne 17. januarja s pričetkom ob 19.30 v prostorih Šahovskega zveza LRS na Cankarjevi cesti št. 1/1. Naprošamo vse člane, da se v čimvečjem številu udeležijo občnega zbora in ravno tako ostale, ki se zanimajo za delo in razvoj šaha.

Botanični večer bo v petek, 17. januarja ob 20. uri v Botaničnem inštitutu. Referata: dipl. biol. Cimerman Aleksa. Oblikovno območje vrste Saxifraga sedoides; dr. Mayer Ernest, Genus Woodia v Evropi in Jugoslaviji. Vabljeni!

V Klubu kulturnih delavcev bo v soboto, 18. januarja ob 20.30 govorni francoski književnik Jean Cassou; o francoski književnosti. Člani kluba vjudno vabljeni.

Smučarji ENOTNOSTI, pozor! Smučarski klub »Enotnost« poziva smučarske učitelje, vaditelje, trenerje in instruktorje ter tekmovalce (tako, ki imajo veselje učiti smučanje (osnovno in tekmovalno) med šolskimi učenci in učenci v Ljubljani oziroma zunaj), da se pripravijo nemudoma v klubski pisarni, Likozarjeva 5, Ljubljana.

Kozmetični inštitut po najnovejših francoskih metodah otvarjamo za paciente obeh spolov 14. januarja v Medvedovi ulici 8 (dvorišče izza kina »Siska«). Rezervacije na tel. 21-288. Popravek. Pri osmrtniki ANTON ŠKRAJNAR je pomotoma izpadlo: vnuk Mitja.

Po težki, mučni bolezni nas je v 61. letu zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in tast

IVAN WASCHL upokojence Pogreb dragoga pokojnika bo v petek 17. januarja 1958 ob 16. uri iz Nikolajeve vežice na Zalahu. Ljubljana, Maribor, 15. jan. 1958. Zaluječi: žena Marija, hčerke Zdenka por. Drenšek, Nuša por. Poropat, Majda por. Dečman, sinovi: Milan, Jože, Marjan, Jaka, bratje in sestre in ostalo sorodstvo.

Umrl je tovariš STANKO ZAGRADNIK uslužbenec Mestne hranilnice ljubljanske v p. Pogreb bo 16. t. m. ob 16. uri iz Nikolajeve vežice. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

KOLEKTIV MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE Vsem sorodnikom, prijateljem in znanem sporočamo žalostno vest, da je umrla naša mama, stara mama

TEREZIJA GREGORČIČ vdova ČEHAJ, rojena Šurk — upokojenka Pogreb bo v četrtek, 16. januarja 1958, ob 15. uri iz Jakobove mrliške vežice na Zalahu.

Ljubljana, Črnuče, Brežice, 14. januarja 1958. Zaluječi: sin BOŽO z družino, hči ZINKA z družino

Globoko prizadeti javljamo žalostno vest, da je dne 14. januarja 1958 nenadoma preminil dober in poštovni član našega kolektiva

ANTON PERHAJ stolar Zvestega tovariša bomo spremili na njegovi zadnji poti 18. januarja 1958 ob 10. uri dopoldne na pokopališče Videm-Dobrepolje.

Delavski svet, upravni odbor in sindikalna podružnica Stolarne, Dobrepolje

189

PRODAMO: transformator znamke SIEMENS, 75 kVA, 20/04 kv par težkih konj starosti 4 in 5 let šest različnih težkih voz za konjsko vprego VRHNIŠKE OPEKARNE — VRHNIKA

189

189

189

189

189

189

189

PREDAVANJA

V sklopu Občinskega odbora ZROJ Ljubljana Center bo v petek, 17. t. m. ob 17. uri v Domu JLA predavanje o »Dirigiranih projektih«. Udeležba na predavanju je obvezna za vse oficirje pododborov: Miklošič, Tabor in Oskar Kovarič. Vabljeni so tudi vsi podoficirji s teh področij. Hortikulturno društvo vabi na predavanje »Zelenje v stanovanju, ki ga bo imel direktor Mestne vrtnarje J. Pirnat v petek, 17. t. m. ob 20. uri v Balkonski dvorani Univerze (vhod s Trga Revolucije). Na predavanju bodo prikazane sodobne lončnice.

KONCERTI

Jutri ob 20.15 koncert za zeleni abonma. Dirigent Teodor Vavajani iz Aten, solist pianista Haida Horak-Casova. Na sporedu — Bach-Mitropoulos »Fantazija in fuga v g-molu«, Sklavos »Intermezzo«, L. M. Skerjanc »Koncert za klavir in orkester«, Beethoven »V. simfonija«.

GLEDALISCA

DRAMA Cetrtrek, 16. jan. ob 19.30 Shakespeare: »Ukročena trgoglavka«. Abonma G. (Katarina Vika Grilova.) Petek, 17. jan. ob 19.30: O'Neill: »Dolgega dneva potovanje v noč«. Abonma Petek popoldanski. (Sedež so še na razpolago.) ob 19.30: Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. (Sedež so še na razpolago.) Sobota, 18. jan. ob 19.30: Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Abonma D. (Sedež so še na razpolago.) ob 20: Denger: »Minuto pred dvajseto«. Izven in za podoželje. Znižane cene. Gostovanje eksperimentalne repertoarne skupine Drame SNG. Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni vsak dan od 10. do 12. ure in dve uri pred predstavo. Rezervacije na telefon 22-011.

MESTNO LUKOVNO GLEDALISCE MARIONETE Levstikov (Sentiakobski) trg št. 2. Cetrtrek, 16. jan. ob 17. uri: V. Cinybulke-Dežman: »Igračke na cestah«. Petek, 17. jan. ob 17. uri: L. Novy — V. Tauer: »Moja in živali«. Sobota, 18. jan. ob 15.30 uri: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska. Zanklucna predstava za RKS. Ob 17. uri: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«. Ob 20.30 uri: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska. Za odrasle. Nedelja, 18. jan. ob 11. uri: F. Bevik: »Lenuh Poležu«. Ob 15 uri: F. Bevik: »Lenuh Poležu«.

ROČNE LUTKE Resljeva cesta 38 Nedelja, 19. jan. ob 17. uri: W. Karsch — J. Pengov: »Težave Peteršilčkove mame«. Prodaja vstopnic od torika dalje vsak dan (razen nedelje) na upravi Resljeva c. 38, tel. 32-020, od 10-12 ure in pol ure pred pričetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

VESTI IZ KRANJA PREŠERNOVO GLEDALISCE Petek, 17. jan. ob 20: Stuart Oliver: »Čudovite pustolovščine«. Komedijske v tih dejanjih. Izven. Nedelja, 19. jan. ob 16: D. Gorinšek: »Reča kapica«. Mladinska spevo-igra v treh dejanjih. Izven in za podoželje. KINO »STORŽIČ«: amer. barvni cinema-scope film »Trije nočniki v vodnjaku«. Predstave ob 16, 18 in 20.

Z BLEDA KINO »BLEDE«: sovjetski barvni film »Preizkušnja zvestobe«. Predstava ob 20.

Vesti iz Jesenic in okolice Zdravniška dežurna od 10. jan. do 17. jan. dr. Tancar Avgust. Gospodarska cista.

VESTI IZ TRBOVELJ KINO »DELAJSKI DOM«: amer. barvni kavbojski film »San Antonio«.

CELJSKE VESTI KINO »UNION«: ameriški barvni cinema-scope film »Piknik«. »METROPOL«: ameriški barvni film »Kleopatra«.

IZ ROGAŠKE SLATINE KINO »ROGAŠKA SLATINA«: ameriški film »Predmet 306«.

MARIBORSKE VESTI Dežurna lekarna: Cetrtrek, 16. 1. 1958 lekarna »Pri gradu«. Partizanska c. 1. Petek, 17. 1. 1958 lekarna »študentski«. Gorkega ul. 18.

Slov. narodno gledališče: Cetrtrek, 16. jan. ob 19.30 uri: Skvarčin: Tuje dete. Nekaj sedežev v prodaji. Petek, 17. jan.: Zaprtlo.

KINO »UNION«: ameriški barv. film: »Delina nastila«. UDARNIK: Jugoslovanski film: »Svojega telega gospodarja«.

IZ PTUJA OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ Cetrtrek, 16. januarja ob 20: E. Frelih: »Vrtil se je«. Izven. Zadržna večerna predstava. Okrajno gledališče Ptuj pripravlja Hamiltonovo dramo »Plinska luč« v treh dejanjih. Premiera je predvidena konec tega meseca. Dramo režira Emil Frelih, inscenacija V. Hegedušičeva. Nastopajo Adolf Anderle, Majda Hermanova, Mirko Cegnar k. g., Ančka Bajgotova in Irena Čučikova. Drama bo izvedena prvič v Jugoslaviji. Občinstvo obveščamo, da je delo povzeto po istoimenskem filmu, ki je bil na repertoarju v naših kinematografih.

KINO »PTUJ«: ameriški črno-bel film »Upor na ladji Bounty«.

IZ MURSKÉ SOBOTE KINO »PARK«: ameriški film »Tujec je poklicalec«. Predstava ob 20.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za četrtek, 16. januarja Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55. 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni sporod) — 6.30-6.40 Reklame — 6.40-6.45 Naš jedilnik — 8.05 Viski in Brninski fantje pojo in igrajo — 9.35 Malinski zabavni ansambli — 9.00 v francoskem teatru 19. stoletja — 10.10 To in ono iz zabavnega albuma — 11.00 Odlomki iz oper — 11.30 Ciscabanom — dober dan! — 11.45 Pesmi za naše male — 12.00 Mali zabavni koncert — 12.30 Kmečki univerza — Jože Novinek: Krepitev proizvodnih sredstev v KZ — 12.40 Koroske narodne v priredbi Tončka Maroltove — 13.15 Werner Müller v opereti — 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Humoreska tega tedna — Angela Tratin: Nezdoda teške kleofe — 15.00 Z našimi solisti in skladatelji — 17.10 Zabaval vas bo pianist Jacques Dieval iz Pariza — 17.30 Harry Belafonte in calypso — 18.00 Radijska univerza — Dr. Vital Manohin: Kaj vemo o potresh — 18.15 Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 2 v B-duru — 18.45 Cetrtkova reportaža — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični pregled — 20.05 Javni četrtkov večer do-mačih pesmi in napevov — 21.00 Sarajevski pisateljski krog — 21.30 Bedrih Smetana: Iz mojega življenja, glasbini kvartet — 22.15 »Po svetu jaz-zac«.

II. PROGRAM (na valu 202,1 m in 96,9 mHz) 14.00 Od arije do arije — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25-16.00 Igra godba Ljudske milice

Sporod za petek, 17. januarja Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55. 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni sporod) — vmes ob 6.30-6.40 Reklame — 6.40-6.45 Naš jedilnik — 8.05 Orkestralna matineja — 9.30 Radijski polopis — Zorin: V deželi kraljice Saba. XII. — 9.20 Melodije à la carte — 10.10 Dopoldanski sporod solistične glasbe — 11.00 Pesmi in plesni raznih narodov — 11.30 Za dom in žene — 11.40 Simpatije skozi melodije (znani napevi iz filmov in revij) — 12.00 3 domače uverture — 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Minka Heršič: Cebelar-jevi popotni vrtili — 12.40 igrajo Veseli godci — 13.15 Od arije do arije — 14.05 Oddaja za šolarje: Gunarjev nasmeh — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Iz svetovne književnosti — Louise Rimsler: Starčeva smrt — 16.00 Koncert ob štirih — 17.10 Ali jih poznate? (zabavna glasbena uganke) — 17.30 Mala čajanka z orkestrom Hansa Carsterja — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.30 Umetne in narodne pesmi poje obrtniški zbor Enakost iz Kranja p. v. Viktorija Fabianija — 18.50 Družinski pogovori — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zakladi naše dežele (melodije iz istoimenskega »Viba« filma) — 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.30 Glasbene prigodnice (komentirana glasbena oddaja) — 21.15 Oddaja o morju in pomorstvkih — 22.15 Melanholična serenada — 22.35 Plesna glasba iz nočnega zabavišča Hotela Slon v Ljubljani

II. program (na valu 202,1 m in 96,9 mHz) 14.00 Baletna glasba — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Razgovor z volčvi — 15.25 Zabavna glasba, vmes obvestila — 15.58-16.00 Ljubljanska kronika

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »VIC« AMERISKI BARVNI

»SEDEČI BIK«

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: Elitna modna revija ob 17 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje. KINO »KOMUNA«: ameriški barvni cinema-scope film »Gospod Roberts«. Brez tednika. Predstave ob 15, 18, 30 in 21. KINO »SLOGA«: poljski film »Skritvost zapuščenega okna«. Tednik:

F. N. 2. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje. MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: nemški film »Piroška«. Predstava ob 10 in 15. »LITOSTROJ«: italijanski film »Zvesta senca«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

AMERISKI BARVNI CINEMASCOPE FILM

»Indijanski borec«

Tednik. V glavni vlogi Kirk Douglas. Elnj Martinelli in Diana Douglas. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjič.

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film

POSLEDNJI iz plemena Komancev

V glavni vlogi Broderick Crawford in Barbara Hale. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjičkrat.

DROBNI OGLASI

VISOKOKVALIFICIRANEGA OPTIKA in kvalificiranega galvanizerja takoj sprejmemo. Nastop službe in plača po dogovoru. Mehanika — Kraljevo, Leninova 46. PRODAMO popolnoma nov motorni tricikel s furgonsko karoserijo Frikul-Guzz. Nosilnost tricikla je 500 kg in je primeren za razvažanje v trgovskem prometu. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »L.P.« pod št. »Motorna tricikel«.

OBISCITE LEIPZISKI SEJEM

TEHNIČNI SEJEM IN SEJEM VZORCEV OD 2. DO 11. MARCA 1958

Obvestila in sejemске izkaznice daje: »O Z E H A«

Beograd • Zagreb • Skoplje Reka • Spti • Sarajevo in Banja Luka

Znamka za 10 din

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

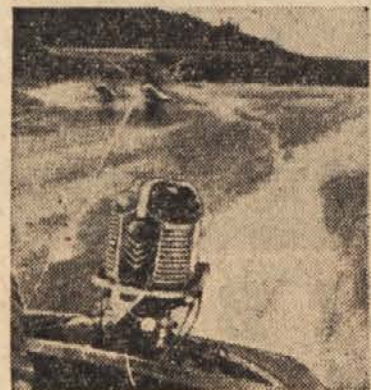
Petkovskovo nabrežje 25

Poštni predal 42

Odrežite in nam pošljite

Odprava v Ubaro

Cez nekaj tednov bo ameriška arheološka odprava obiskala do sedaj neraziskano področje v jugovzhodni Arabiji. Tam bo izkopala arabske grobnice iz predmislinske dobe ter proučila razvaline nekega mesta sredi gora. Odpravo vodi predsednik ameriškega sklada za proučevanje človeške zgodovine dr. Wendell Phillips. To bo prva odprava te vrste, ki ji bo dovoljeno raziskovati omenjeno področje. Dovoljenje je dal sultan Muskata in

Z vrvo, ki je pritrjena na hitri motorni čoln, pomagajo vzletati tovrstnim letalom na nekem jezeru v Kanadi. Ker so letala težko otovorjena in se s težavo dvignejo z vodne gladine, baje na ta način močno pospešijo njihov vzlet.

Prva atomska križarka

V Združenih državah gradijo prvo križarko na atomski pogon. Imenovala se bo »Long Beach«, uporabljala pa jo bodo za usmerjevanje izstrelke. Po zaslugi dveh atomskih baterij bo imela ladja praktično neomejen akcijski radij.

Poskusi z umetnimi oblaki

V minulem letu so začeli ameriški letalci v sodelovanju z radioamaterji delati poskuse z umetnimi ioniziranimi oblaki, od katerih so se odbijali ultrakratki radijski valovi. Raketo s posebnim plinom so izstrelili navpično navzgor. Ko je dosegla ionosfero, je začel iz nje uhajati plin, ki se je razvil v velik ionizirani oblak. Ta oblak so spremljali z radarji, radioamaterji pa so poročali o novih upostavljenih zvezdah.

Lep posnetek je napravil neki angleški fotoamater, ki pravi, da je njegov muček tako dresiran, da ne stori ničesar papigi, marveč tudi v kletki le radovedno spremlja njen živčav.

Mucek z velikim smislom za pokorščino

NAROČILNICA

Podpisani _____
kraj _____ ulica _____ pošta _____
naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

podpis _____

Odrežite in nam pošljite

Omana, odpravi pa je hkrati zagotovil tudi oboroženo spremstvo in vodnike.

»Skrivnostno področje« je kakih 250 km severno od Muskata. Lani je dr. Phillips brez uspeha iskal ostanke legendarnega mesta Ubaro, ki je že stoletja pokopano v živem pesku južne Arabije. Ta odprava bo šesta po vrsti, doktor Phillips pa hodi v Arabijo že od leta 1949. Pričakujejo, da bodo zaradi podatkov, ki jih bodo zbrali člani te odprave, organizirali v prihodnjem letu še večjo in bolj opremljeno znanstveno ekspedicijsko.

Omanski sultan je dovolil Phillipsu, da sme zaradi proučevanja vzeti s seboj vse, kar bo našel med raziskavami, le pod pogojem, da bo po zaključku raziskav dal polovico najdenih predmetov sultanovemu muzeju.

Šest tednov v votlini

Pred kratkim je prišel na policijo v Palermu 18-letni fant in povedal, da je pred tedni napadla njega in njegovega očeta topla sicilskih razbojnikov. Odvlekli so ju v podzemeljsko jamo, kjer je bil fant v okovih celih šest tednov. Očeta so izpustili, da bi zbral odkupnino 20 milijonov lir. Fant je ostal sam med podganami, hrano je dobival po trikrat na dan, potem pa so ga razbojniki izpustili. Najbrž zato, ker je oče plačal odkupnino, je menil fant, doma pa ni našel očeta, zato je zadevo prijavil policiji.

V pokrajini pri Clevelandu v državi Ohio sta hotela dva časopisna poročevalca napraviti letalske posnetke kraja in okolice, zato sta z letalom krožila nad hišami in bližnjim gozdom. Nenadoma je letalu, ki je tehtalo komaj 900 kg, odpovedal motor. Začelo je padati in se na srečo ujelo med veje 30 m visokega drevesa. Pilota sta splezala na tla po gasilski lestvi, letalo pa so potem dvignili z žerjavom, kot kaže slika.

Drobne ZANIMIVOSTI

ZELVE IN PLINI

V hamburškem pristanišču je pozabil potnik v ladijski kabini dve želvi. Potem so ladjarji razkužili s cianovodikovo kislino (cyanol B), ki v najkrajšem času usmrti ljudi in živali. Po 24 urah so našli v kabini ob želvi živi in zdravi.

AVTOBUS V KLETI

Med najbolj živahnim prometom sta pred dnevi sredi Londona trčila avtobus in avto. V avtobusu je bila ena smrtna žrtev in 50 ranjenih, vozilo pa je zdrčnilo v klet stare hiše.

PREVAJALSKI STROJ

Dr. Longenecker s čikaške univerze je takole povedal na sestanku ameriškega društva za pospeševanje znanosti: »Ameriški znanstveni laboratoriji so porabili v petih letih 200.000 dolarjev za znanstvene raziskave, šele potem so ugotovili, da je tisto, kar so raziskovali, že objavila neka sovjetska znanstvena revija. Še preden so se v ZDA začele raziskave in za kaj je šlo? Za proučevanje električnega toka, ki ga potrebuje stroj za prevajanje iz tujih jezikov.«

SLEDOVI KUGE IZ LETA 1630

Ob Gardskem jezeru v Italiji so našli dvoje votlin z več 100 človeških kosti. Po mnenju strokovnjakov so to ljudje, ki jih je leta 1630 pomorila kuga.

DRUGI VAL GRIPE V RIMU

Italijansko glavno mesto je že drugič zajel val azijske gripe. V prvi polovici decembra je zbolelo 1160 ljudi, trije so umrli. Po mnenju zdravstvenih organov se je gripa razširila zaradi nenadnega mraza.

V Veliki Britaniji ima precej veljave združenje »Izdelaj si sam«. Objavlja načrte za najrazličnejše domače pripomočke, preprosto opremo, športne potrebščine in podobne reči, ki si jih lahko ljudje sami izdelajo. Nedavno je kapitan Erick Manners v spremstvu svoje žene preizkusil na Temzi pri Londonu svojevrstno dvotrupno jadralnico, ki jo je izdelal v prostem času.

Hemingway in film

Ameriški književniki imajo o Hemingwayu kaj različna mnenja. Nekateri pravijo, da je Hemingway ne le dober pisatelj, marveč tudi spreten poslovni človek, ki zna izkoristiti sleherno priložnost za lastno reklamo. »Sodobna reklama zagotovi človeku pri bralcih večji ugled kot delo, ki ga le malokdo do konca prečita,« pravijo zagovorniki tega mnenja.

K tej svoji trditvi dodajajo, da Hemingway ni potoval s Kube prav nikamor, ne da bi se mu zgodila kakšna »nesreča« ali ne da bi kako drugače opozoril nase. »Zaradi vsega tega je Hemingway najbolj plačan ameriški književnik,« pravijo njegovi kritiki.

In Hemingway sam? Nedavno je dejal, da filmski producenti naravnost potvarjajo književna dela, za katera mu plačajo le malo. Hemingway pravi, da je dobil za roman »Sonce tudi vzhaja« le 10.000 dolarjev, producent pa so zaslužili nad četr milijona. Najboljše kupčijo je dosegel napravljen Hemingway z romanom »Starec in morje«, saj je dobil za snemalne pravice četr milijon dolarjev in tretjino dobička, ki ga bo dal film.

S psi nad snežnega človeka

Petčlansko odpravo teksaškega petrolejskega mogotca Toma Sleska bo spremljalo nekaj ducatov posebej dresiranih volčakov, ki bodo skušali pod vodstvom članov odprave ujeti legendarnega himalajskega snežnega človeka.

Zaklad iz praviljice

Nekaj sovjetskih planincev namerava leta razvozlati skrivnostno votlino Meta Taš, ki je 200 m nad pamirsko dolino Rankul. Praviljica pripoveduje, da je v tej votlini skrit velikanski zaklad, ki so ga tam nekoč zakopali kitajski cesarski vojaki. Lista »Ogonek« in »Literaturnaja gazeta« sta objavila obširna poročila udeležencev dosedanjih odprav v to votlino. Alpinist Poljakov je napovedal, da bo ta uganka letos dokončno razvozdana.

Votlina je 5.500 m nad morjem, po ustnem izročilu se je tam mimo umikala vojska kitajskega cesarja. Vojaki so umrli od lakote, vendar so poprej še skrili zaklad.

40.000 vaških električnih central

Zdaj imajo v Sovjetski zvezi okoli 40.000 vaških električnih central, ki dajejo kmetijstvu letno okoli 5 milijard kilovatih na električne energije. Tako so na primer izvedli mehanizacijo striženja ovac. Zaradi električne striženja ovac opravlja zdaj delo dela 200.000 ljudi, ki so bili poprej zaposleni na farmah drobnice.

»Pojemo na vse pretege«

Nekoč je slovela stuttgartska operna dvorana za najbolj akustično v Nemčiji, zdaj pa se pevci pritožujejo, da pojejo »v zaboju vate«

ve. — Vse skupaj se je začelo poleti 1956, zdaj pa je kriza dosegla vrhunec. Dotlej je veljala stuttgartska operna dvorana za najbolj akustično dvorano v Zahodni Nemčiji. Zaradi modernizacije, ki je stala operno upravo nad milijon mark, pa je stuttgartska operna izgubila dober glas.

Poleti 1955 je arhitekt Paul Stohrer prevzel obnovo dvorane. Pravcata armada delavcev je tapcirala 1200 sedežev od parterja do tretje galerije. Težka hrastova vrata so izginila pod prevleko iz blaga, sneli so tudi lesene opaže, ki so obdajali zadnjo steno dvorane. Veliko odprtno na stropu so zaprli s posebnim lestencem, ki so ga kupili v Benetkah. Zelezna zavesa je dobila še dodatek iz tkanine, prostor za orkester pa so preuredili, kot da je dvigalo. Ves orkester se lahko na ploščadi dviga in spušča, pač glede na potrebno jakost. S sten so izginile štukature, pozimi leta 1956 je dvorana zablestela v novem sijaju.

Ko so se po premieri zagnile zaves, so začeli pevci godrnjati, češ da si bodo poiskali službe drugod, saj so njihovi glasovi zveneli kot v »zaboju vate«. Pre-

vlečene stene so dušile zvok, zidovi brez štukature so akustično umrli.

Pevci so sčasoma ugotovili, s katerih mest se na odru še najbolj slišijo njihovi glasovi. Te točke pa na žalost niso niti optično ne igralsko povsem ustrezale operni reviji in tako so se začeli spori. Čeprav so pevci takoj protestirali, je trdil arhitekt, da je z akustiko vse v redu; dejal je, da je takšna, kot je bila prej, le barvo je spremenila. Po tem so poklicali nekaj svetovnih strokovnjakov za akustiko, ki so se po preiskavi strinjali s pevci.

Zlasti solisti so upali, da bo operna uprava s spremembami spet vrnila dvorani »dober glas«, pa se njihove nade niso izpolnile. Pevci so zagrozili s stavko.

Spremembe pa niso bile lahko izvedljive, arhitekt, ki je padel pri »akustičnem izpitu«, je skušal rešiti, kar se rešiti da. Zadnjo steno so spet obložili z opažem, vslo prevleko na stenah in naslanjalih sedežev bodo »obdali s trdo maso in tako zamašili luknje v blagu, ki »požirajo zvok«. V načrtu imajo še nekaj sprememb, katerih uresničenje pa ne bo poceni, saj bo vse skupaj stalo spet milijon mark.

Pevci so nestrpni, ne marajo več nastopati v »zaboju vate«. Operni tenor Windgassen je dejal: »Prej smo peli kot za šalo, zdaj pa se napenjamo kot konji.«

Veseli brodolomec

Prijateljstvo s šimpanzom — Spremenili bodo pomorski zemljevid

- Londonska zavarovalnica Lloyd ima preglavice zaradi veseloga brodolomca, ki ne mara reševalcev.
- Štve. To je zares edinstven primer v dolgi zgodovini te priznane zavarovalne družbe.

bil Tomarchin, ki je prav takrat krmil svojega Bonca z vložnimi breskvami, ki so mu jih podarili reševalci z drugimi konservami. Veseli brodolomec se sploh ni oziral za ladjo, ki je počasi izginala na obzorju.

Ameriška ladja »Pioneer Isle« je orala tihomorske valove. Nenadoma je izvidnik dal alarm. Opazil je dimne znake na otoku, ki je na vseh pomorskih kartah zaznamovan kot nenaseljen. Takoj so pripravili čoln, ki ga je vodil drugi ladijski oficir.

Reševalce je veselo pozdravil na obali raztrgan, bradat možki. Bil je pustolovec Robert Tomarchin. Ze nekaj tednov so menili, da je utonil tistega dne, ko je njegova mala jadralnica »Leteči mrož« izginila v valovih razburkanega morja. »Nisem sam,« je veselo povedal reševalcem. »Kar z menoj pojdite, noj najboljši prijatelj bo vesel, če se bo spoznal z vami.«

Mornarji so se sprva obotavljali, nato pa so le stopili za njim. Na robu tropskega pragozda je stal pred vhodom v kolibo iz palmovih vej Tomarchinov prijatelj šimpanz. Potem je rekel brodolomec drugemu oficirju: »Prav, da ste prišli po naju, zakaj čas je že, da Bonco spozna civilizacijo.«

Ladijski oficir je povedal, da karantenski predpisi ne dovoljujejo jemati šimpanzov na ladjo. »Ta vaš prijatelj mora ostati tu.«

»Bom pa še jaz ostal,« je rekel brodolomec. »Na svidenje!«

Pregovarjali so ga, pa ni zašlo, zato so se reševalci vrnili na ladjo. Zadnje, kar je ladijski kapitan videl skozi daljnogled, je

brodolomec, ali pa spričo zavrnitve rešitve velja za stalnega prebivalca sicer nenaseljenega otoka. V tem primeru bo treba ustrezno spremeniti pomorske zemljevide...

Ladja z garažami

V genovski ladjedelnici so splovili čezoceansko garažo, last italijanske avtomobilske tovarne Fiat. V ladjo, ki se imenuje »Italimare«, je mogoče spraviti 1000 avtomobilov, ki jih bo ladja kot potujočo razstavo kazala po raznih morskih pristaniščih.

Na kraju, kjer se zdaj raztezajo mehkiški pragozdovi, je cvetela pred prihodom Evropejcev, predvsem španskih zavojevalcev, bogata kultura Indijanskih Aztekov. O njej pričajo tudi številne najdbe veličastnih poslopij in svetišč, ki jih je sčasoma povsem preradalo pragozdno drevje. Naš posnetek kaže eno izmed treh že odkritih piramid, zgodovinarji pa domnevajo, da je v pragozdu gostavil vsaj kakih sto starih spomenikov azteške gradbene umetnosti.